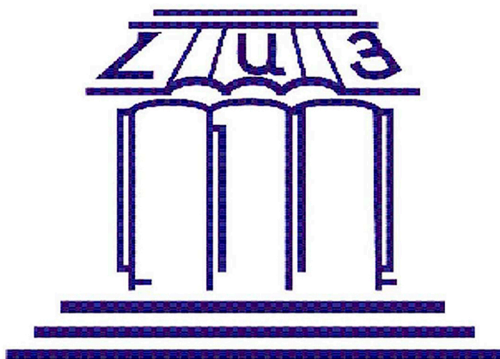

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նշ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

367

№-509

ՄԱՇԹՈՅ

ԿՐՕՆԻ ԳԻՐԳ

ՖԻՍՈՒՍԻ ԿԵԱՆՔԸ

ՏՕՆԵՐ, ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ

ԳԻՐԳ Բ.

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱԿՆԵՐԱՑՈՒՄԸ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԷՆ

ԳՐԱՏՈՒՆ «ՄԵՍՐՈՊ»,

ՍՈՖԻԱ, ԲԱՎԼՈՎՈ

1932

2(075)

Մ-29

2(075)
15-29

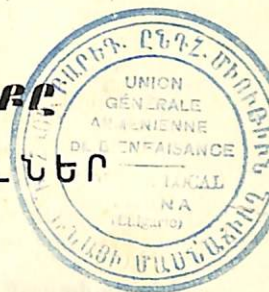
ՄԱՇԹՈՅ

ԿՐՕՆԻ ԳԻՐՔ

ՖԻՍՈՒՄԻ ԿԵԱՆՔԸ

ՏՕՆԵՐ, ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ

ԳԻՐՔ Բ.

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԵՐԱՑՈՒԱԾ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԷՆ

ՍՈՖԻԱ

ԲԱՎԼՈՎՈ

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ

1932

11001

2010

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍԻՍ

ՓՈՂՈՑ ՎԵՍԷՑ, ԹԻԻ 13, ՍՈՖԻԱ

(ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ)

36818-66

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Կ. Պոլիս, 10 Օգոստ. 1912

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՐԵԱՆ

Համար 31

2012

ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ

Ազգային Կեդր. Վարչության Կրօնական Ժողովրդի, բնակչության Տնօրենի աշխատակազմի «Կրօնի Գիտություն»-ի երկրորդ մասը, յառույց նախադրարաններու Տարրական եւ Միջին կարգերու, գաւազանի ըստ ամենայնի համապատասխան Հայ Եկեղեցւոյ ոգիին եւ դաւանութեան, եւ արտօնեց անոր գործադրութիւնը Ազգ. վարժարաններու մէջ:

ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՈՑ

ԶԱԽԵՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿ.

ԿՆԻՔ

Պատրիարքարանի

50751-Ա.Ը.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԿԵԱՆՔԸ

Ա. ԴԱՍ

ԶԱՔԱՐԻԱՅԻ ԱԻԵՏՈՒՄԸ

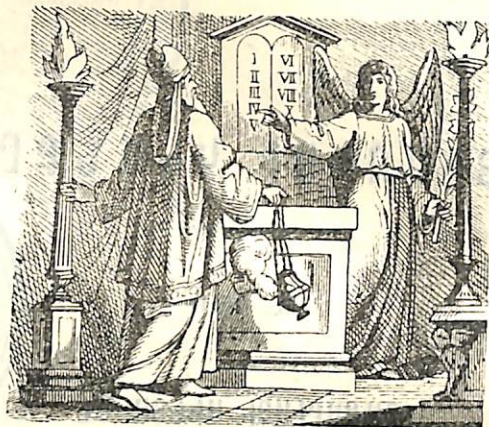

Յուզայի երկրին մէջ Զաքարիա անունով սուրբ քահանայ մը կար, որուն կնոջ անունն էր Նդիսա-
բեր: Անոնք երկուքն ալ ծեր էին և որդի չունէին:

Զաւակ ունենալու համար շատ անգամ աղօթք
ըրած էին, բայց իրենց այնպէս կուգար թէ Աս-
տուած չէր լսեր իրենց աղօթքներուն:

Բարեպաշտ և աստուածավախ էին երկուքն ալ:
Անգամ մը Զաքարիա Երուսաղէմ եկաւ Տի-
րոջը տաճարին մէջ խոռնկ ծխելու և իր քահանայի
պաշտօնը կատարելու համար:

Երբ Զաքարիա բուրվառը ձեռքը վարագոյրէն
ներս մտաւ և դէպի Խնկոց սեղանը յառաջացաւ,
յանկարծ սեղանին մէկ կողմը տեսաւ հրեշտակ մը:

Զաքարիայի Աւեսումը

Զաքարիա շատ վախցաւ, բայց հրեշտակը զինքը քաջալերեց և ըսաւ.

— Մի՛ վախնար, Զաքարիա՛, Աստուած ազօթքդ լսեց. եղիտարեթ կինդ զաւակ մը պիտի ունենայ, որուն անունը Յովհաննէս պիտի դնես: Անքեզի համար մեծ ուրախութիւն պիտի ըլլայ: Իսրայէլացիներէն շատերը Աստուծոյ պիտի առաջնորդէ, Աստուծոյ ժողովուրդ պիտի պատրաստէ:

Զաքարիա իր ծերութեան վրայ մտածելով, տարակուսեցաւ և ըսաւ.

— Ես արդէն ծերունի եմ և կինս ալ տարիքոտ է, ի՞նչպէս կարելի է այդ:

Հրեշտակը պատասխանեց.

— Ես Գաբրիէլ հրեշտակն եմ. զրկուեցայ քեզի այս աւետիսը տալու համար: Բայց որովհետեւ հաւատացիր իմ խօսքին, համար պիտի ըլլաս մինչեւ այն օրը՝ երբ պիտի կատարուին իմ ըսածները:

Հրեշտակը աներեւոյթ եղաւ: Զաքարիա պապանձեցաւ, չէր կրնար խօսիլ:

Բ. ԳԱՍ

ՄԱՐԻԱՄԻ ԱԻԵՏՈՒՄԸ

Գալիլիայի մէջ Նազարէթ անունով քաղաք մը կար: Հոն կը բնակէր լարի, հեզ կոյս մը, որուն անունն էր Մարիամ:

Մարիամ շատ աղքատ էր, բայց լարի խորհուրդներով հարուստ էր: Նշանուած էր լարի մարդու մը հետ, որուն անունն էր Յովսէփ: Ան ալ աղքատ հիւսն մըն էր, որ Մարիամին նման Դաւիթի սերունդէն էր:

Օր մը, երբ Մարիամ իր սենեակին մէջ ա-

ռանձին կ'աղօթէր, հրեշտակ մը երեւցաւ անոր և ըսաւ.

— Ողջոյն քեզ, Մարիա՛մ, չնորհալի աղջիկ, Տէրը քեզի հետ է, դուն օրհնուած ես:

Մարիամ չփոթեցաւ և սկսաւ մտածել:

Հրեշտակը ըսաւ.

— Մի՛ վախար, Մարիա՛մ, Աստուծոյ առջև չնորհ գտած ես. որդի մը պիտի ծնանիս և անոր անունը Յիսուս պիտի դնես: Անիկա մեծ պիտի ըլլայ և Աստուծոյ Որդի պիտի կոչուի:

Մարիամ հարցուց.

— Ի՞նչպէս կարելի է, որովհետեւ ամուսնացած չեմ:

Հրեշտակը պատասխանեց.

— Սուրբ Հոգին պիտի իջնէ քու վրայ: Ահա Եղիսաբեթը քու ազգականդ ալ իր տարիքոտ վիճակին մէջ պիտի ծնանի որդի մը, որովհետեւ Աստուծոյ համար անկարելի բան չկայ:

— Ահա ես Աստուծոյ ազգայինն եմ, թող քու ըսածին պէս ըլլայ, ըսաւ Մարիամ:

Հրեշտակը մեկնեցաւ:

Գ. ԳԱՍ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻԶԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Քիչ ետքը Եղիսաբեթ ծնաւ որդին: Իրենց ազգականները և դրացիները կ'ուրախանային ծնողքին հետ և կ'ուզէին անուն մը դնել:

Անոնք կ'ուզէին հօրը անունով Զաքարիա կոչել մանուկը: Բայց Եղիսաբեթ կը պահանջէր որ Յովհաննէս դրուի անոր անունը: Ապա խնդրեցին որ Զաքարիա յայտնէ իր ուզած անունը:

Զաքարիա միշտ համր էր. նշաններով ուզեց տախտակ մը և վրան սկսաւ գրել. «Անոր անունը Յովհաննէս է»: Նոյն վայրկեանին լեզուն բացուեցաւ և սկսաւ խօսիլ: Ամէնքն ալ լեցուեցան երկիւղով և ըսին.

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս տղան:

Այն ատեն Զաքարիա լեցուեցաւ Սուրբ Հոգիով և ըսաւ.

— Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, որովհետեւ այցելեց իր ժողովուրդին և կատարեց իր խոստումը որ Աբրահամին տուած էր: Եւ դո՛ւն տղա՛ս, պիտի կոչուիս Բարձրեալին Մարգարէն. դուն պիտի քալես Տիրոջը առջեւէն, Անոր ճամբաները պիտի պատրաստես:

— Մի՛ վախճաք, ես եկայ ձեզի աւետելու մեծ ուրախութիւն մը, որ բոլոր ժողովուրդներն ալ պիտի զուարթացնէ: Այս գիշեր Բեթղեհէմի մէջ ձեզի Փրկիչ մը ծնաւ: Մտուրին մէջ պիտի գտնէք խանձարութիւնով պատուած մանուկը:

Այս միջոցին, հրեշտակներու բազմութիւն մըն ալ երեւցաւ, որոնք կ'օրհնէին Աստուծոյ և կ'ըսէին.

«Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»:

Հրեշտակներու երկինք վերանալէն ետք, հովիւները որոշեցին երթալ քաղաք և հասկնալ թէ ի՞նչ է պատահեր: Փութով եկան և տեսան Յովսէփն ու Մարիամը և փոքրիկ մանկիկը:

Բարի հովիւները յարգանք յայանեցին մանուկին և ամէն կողմ կը պատմէին:

Ութ օր ետք մանուկին անուն դրին և կոչեցին Յիսուս, որ կը նշանակէ Փրկիչ:

Ե. ԴԱՍ

ՄՈԳԵՐՈՒ ԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուս ծնելէն ետք, Արեւելքէն երուսաղէմ եկան երեք թագաւորներ, որ մոզ էին, այսինքն իմասունք*): Այս թագաւորները կ'ըսէին.

Աստղը կ'առաջնորդէ մօզերը

— Ո՞ւր է Հրեաներուն թագաւորը, որ նոր

*) Հայկական աւանդութեան համեմատ, այս թագաւորներուն անուններն էին ՄԵԼՔՈՆ, ԴԱՍՊԱՐ և ՊԱՂՏԱՍԱՐ:

ծնունդն որովհետեւ Արեւելքի մէջ մենք տեսանք անոր աստղը և եկանք անոր երկրպագելու:

Այդ ժամանակ Հրեաներուն թագաւորն էր Հերովդէս, որ ազգով Հրեայ չէր. ան թագաւոր եղած էր խորամանկութիւնով և Հռովմայեցիներուն կայսեր շնորհիւ: Հերովդէս երբ լսեց թէ Հրեաներուն թագաւոր մը ծներ է, խռովեցաւ: Բոլոր Երուսաղէմցիները անոր նման յուզուեցան:

Հերովդէս հաւաքեց բոլոր հրեայ ուսուցիչները, քահանայապետներն ու մեծերը, և ուզեց իմանալ թէ՛ իրենց թագաւորն ո՞ւր պիտի ծնի, մարդարէներն ի՞նչ ըսած են: Անոնք պատասխանեցին.

— Պիտի ծնի Բեթղեհէմի մէջ, Յուդայի սերունդէն, որովհետեւ Միքիա մարգարէն այսպէս մարգարէացած է:

Այն ատեն, Հերովդէս՝ դադառել իր մօտ կանչեց երեք մսգերը և անոնցմէ հարկ եղածը տեղեկանալէ ետք, ըսաւ.

— Գացէք, մանուկը փնտռեցէք, և եթէ գտնէք, ինծի ալ իմացուցէք, որպէսզի ես ալ անոր երկրպագութիւն ընեմ:

Մտերը խոստացան ու մեկնեցան: Գիշերը դարձեալ տեսան զիրենք առաջնորդով աստղը, որ զանոնք տարաւ Բեթղեհէմ և կեցաւ Յիսուսի զանուած տան վրայ:

Երեք թագաւորները տեսան մանուկը և երկրպագեցին. ապա բացին իրենց պարկերը և անոր

նուէր տուին ոսկի, կնդրուկ և զմուռս: Գիշերը մնացին Բեթղեհէմ. տեսիլքի մէջ հրեշտակը անոնց պատուիրեց շիտակ երթալ դէպի Արեւելք, առանց հանդիպելու Հերովդէսին: Անոնք հնազանդեցան ու մեկնեցան:

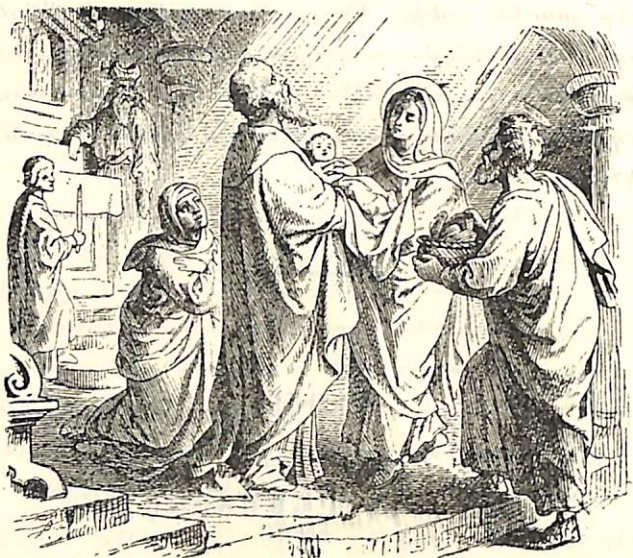
Զ. ԿԱՍ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԸՆԾԱՅՈՒՄԸ

Ծնունդէն 40 օր ետքը, Յովսէփ և Մարիամ գացին Երուսաղէմ, սովորութեան համեմատ Յիսուս մանուկը ընծայելու Տիրոջը:

Անոնք իրենց հետ բերին զոչ մը տաարակ, զոհելու համար Աստուծոյ տաճարին մէջ:

Այդ ժամանակ Երուսաղէմի մէջ կ'ապրէր ծերունի մարդ մը, որուն անունն էր Սիմէոն: Արդար և աստուածավախ մարդ մըն էր ան, որ կը սպասէր Փրկչի գալստեան: Սուրբ Հոգին յայտնած էր իրեն թէ պիտի չմեռնէր մինչև որ Տիրոջը Օծեալը չտեսնէր:

Սիմեոն կ'օրհնէ Յիսուսը

Սուրբ Հոգիէն թելադրուած ան եկաւ տաճարը, ուր եկած էին Մարիամ և Յովսէփ: Տեսնելով մանկիկը, առաւ իր ձեռքերուն մէջ, սկսաւ օրհնել Աստուած և ըսել.

— Տէ՛ր, այլեւս արձակէ քու ծառադ խաղաղութեան մէջ, քանի որ քու խօսքիդ համեմատ, իմ աչքերս տեսան Փրկութիւնը: Ես տեսայ լոյսը որ պիտի լուսաւորէ հեթանոսները:

Սիմէոն օրհնեց նաեւ մանուկին ծնողքը և ըսաւ Մարիամին.

— Այս աղուհն պատճառով լիշտին սուրբ պիտի ծակէ քու սիրտդ:

Այդ առիթն տաճարը կը դառնաւ նաեւ Աճնա մարդարէսէնին, որ 84 տարեկան ծերունի կին մըն էր և պահք ու ծոմ կը պահէր, չէր հեռանար տաճարէն: Ան ալ տեսնելով Յիսուսը սկսաւ օրհնել Տէրը և մանուկին վրայ կը խօսէր չափերուն:

ԸՆԹԵՐՅՈՒՄ

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋ

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋԻ Տօնը յիշատակ է Յիսուսի ընծայումին: Հրեաները սովորութիւն ունեին ամեն անգրանիկ արու զաւակ՝ ծնանելէն քանի մը օր ետք՝ անունը դնել ու սանարը քանիլ, Աստուծոյ նուիրելու համար: Մէկ երկու աղաւնի կամ զոհի ուրիշ կենդանիներ կը քանէին իրենց հետ՝ քանարին մէջ զոհելու. քանանաւ աղօթքներ կը կարդար նորածին մանուկին վրայ, կ'օրհնէր զայն եւ կը քանձներ իր ճնողքին:

Յիսուսի մայրն ալ, երկու քանարակ առած, գնաց

368/8-66

368/8-66

սանար, այդ սովորութիւնը կատարելու: Հո՛ն, սանարին մեջ, Սիմեոն անուն ծերունի քահանայ մը գիրկն առաւ Յիսուս մանուկը, օրհնեց զայն եւ յայտնեց թէ Յիսուս սպասուած Մեօխա Փրկիչն է:

Հայերը հին ասեմ ունեին Տիբ անունով ասուած մը, որ գիտութեան եւ իմաստութեան ասուածն էր: Ունեին նոյնպէս Միհր անունով կրակի ասուած մը: Այս երկու ասուածներուն տոնը կը կատարէին կրակի խարոյկներ սարքելով:

Երբ որ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Քրիստոնէութիւնը մտցուց Հայոց մեջ, Հայոց Տիբ եւ Միհր ասուածներուն այդ տոնը փոխեց եւ անոր տեղ հաստատեց Տեառնընդառաջի տոնը: Այդ պատճառով հայաստանցի Հայերը այս տոնը կը կոչեն նաեւ Տէ՛ՐԴՆՏԱՍ, ու կրակի խարոյկներ կը սարքեն:

Տեառնընդառաջ կը նշանակէ Տիրոջը առջև. այսպէս կոչուած է, որովհետեւ Սիմեոն Ծերունին սանարին մեջ Յիսուսի առջեւը ելաւ ու գրկելով օրհնեց զայն:

Աւանդութիւնը կ'ըսէ թէ Սիմեոն կը սպասէր Մեօխայի գալուստին եւ Աստուծոյ խնդրած էր չտեսած չմեռնի. այդ պատճառով ապրած էր հարիւրաւոր տարիներ:

Է. ԴԱՍ

ԵԳԻՊՏՈՍ ՓԱԽՈՒՍՏԸ

Հերովդէս տեսնելով որ մոգերը չգարձան, շատ բարկացաւ: Ան հրաման ըրաւ Բեթզէհէմի մէջ դըտնուած երկու տարեկանէն վար բոլոր մանուկները

Յիսուսի Եգիպտոս փախուստը

սրէ անցնել: Կը խորհէր որ անոնց մէջ մեծոյունցած կ'ըլլար նաև նորածին մանկիկը:

Բայց Տիրոջը հրեշտակը երեւցաւ Յովսէփի երազին մէջ և ըսաւ անոր.

— Ե՛լ, ա՛ռ մանուկը և մայրը, ու փախիր Ե-
գիպտոս. հոն կեցիր մինչև որ ես քեզ անկէ կո-
չեմ, որովհետեւ Հերովդէս կ'ուզէ սպաննել փոքրիկը:

Յովսէփի հնազանդեցաւ ու գիշերով առաւ ման-
կիկն ու մայրը և դնաց Եգիպտոս:

Հերովդէսի դահիճները անմիջապէս գացին
Բեթղեհէմ. մայրերուն գիրկէն խլեցին մանուկնե-
րը և սպաննեցին:

Քիչ ետքը՝ խղճի խայթէն տանջուած՝ մեռաւ
Հերովդէս: Տիրոջ թելադրութեամբ, Յովսէփի առաւ
դարձեալ մանուկն ու մայրը և եկաւ բնակեցաւ
Գալիլայի Նազարէթ քաղաքը:

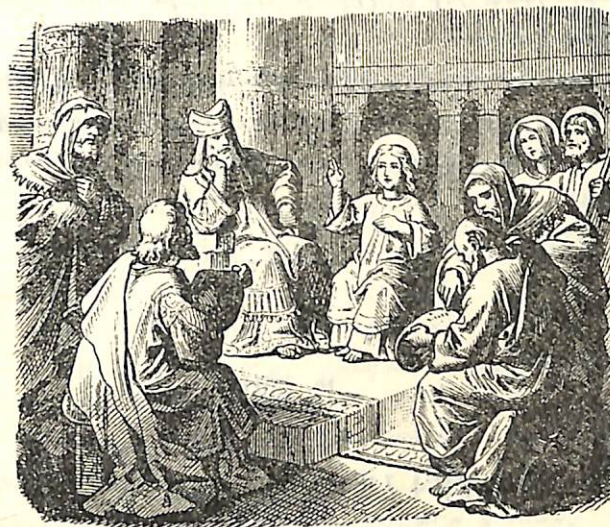
Ը. ԳԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

Յիսուսի ծնողքը ամէն տարի Երուսաղէմ կ'եր-
թային Չաաիկի տօնը կատարելու համար: Երբոր Յի-
սուս 12 տարեկան եղաւ, անոնց հետ ընկերացաւ:

Երբ Չաաիկը աւարտեցաւ, ուխտաւորներու
կարաւանը ճամբայ ելաւ: Յիսուսի ծնողքն ալ միա-
տին մեկնեցան: Ճամբան զարմանքով տեսան որ
Յիսուս հետերնին չէր, Երուսաղէմ մնացեր էր:

Շատ փնտռեցին, ծանոթներու հարցուցին և
մտահոգ վիճակի մէջ ետ դարձան Երուսաղէմի մէջ
փնտռելու համար:

Յիսուս Մանուկը Տաճարին մէջ

Երեք օր ետքը գտան զայն տաճարին մէջ: Ան
նստած էր ուսման երեսին, վարդապետներուն մէջ,
անոնց մօտիկ կ'ընէր և հարցումներ կ'ընէր: Բոլոր
զինքը լսողները կը զարմանային անոր իմաստու-
թեան վրայ:

Մարիամ տեսնելով Յիսուսը ըսաւ.

— Որդեա՛կ, այս ի՞նչ ըրիր, երեք օրէ ի վեր քեզ կը փնտռէինք:

— Ինչո՞ւ կը փնտռէիք, պատասխանեց Յիսուս, դուք չէի՞ք գիտեր որ ես իմ հօրս տան մէջ պէտք է ըլլամ:

Ամէնքը մէկ դարձան Նազարէթ: Յիսուս կը մեծնար և միշտ իր հօրն ու մօրը հնազանդ կ'ապրէր: Յետոյ սկսաւ իր ծնողքին օգնել՝ աշխատելով:

Թ. ԴԱՍ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻԶ

Յովհաննէս Մկրտիչ կը բնակէր անապատը: Երկար տարիներ հոն աղօթքով և ճգնաթեամբ անցնելէ ետք, Յորդանան գետին եզերքները եկաւ և սկսաւ քարոզել:

Ան հազած էր ուղտի մազէ շինուած զգեստ մը ու մէջքը կապած էր կաշիէ գօտի մը: Կ'ապրէր ուստիով մարախ ու վայրի մեղր:

Ամէն կողմերէ սկսան մարդիկ դալ և իր քա-

րողութիւնները լսել: Անոր ճգնաւորի խիստ կեանքը (խստամբերութիւնը) տեսնելով և լսելով անոր խօսքերը, ամէնքն ալ կը հիանային անոր վրայ: Բոլորն ալ մեծ մարդարէ մը կը դաւանէին զայն: Շատերն ալ կը կարծէին թէ՝ Յովհաննէս մարդարէներէն ալ վեր մէկն է, Քրիստոսն է: Բայց Յովհաննէս իմանալով անոնց միտքը, կ'ըսէր.

— Ես չեմ Քրիստոսը, այլ անոր կարապետն եմ: Անիկա արդէն աշխարհ եկած է և ձեր մէջն է: Ես անոր քով ոչինչ եմ. անոր կօշիկներուն կապերն անգամ քակելու արժանի չեմ:

Յովհաննէս միշտ կը քարոզէր և կ'ըսէր.

— Ապաշխարեցէ՛ք, որովհետեւ երկինքի թաղաւորութիւնը մօտեցած է:

Շատերը անոր կը հաւատային, կը հնազանդէին անոր պատուէրներուն, կ'ապաշխարէին և կ'աղօթէին: Յովհաննէս կը մկրտէր զանոնք Յորդանան գետին մէջ:

Անգամ մը, Փարիսեցիներէն և Սադուկեցիներէն մէկ քանի հոգի Յովհաննէսի քով եկան: Փարիսեցիները Հրեաներուն կարգացողներն էին, անոնց վարդապետներն էին, կեղծաւոր, չողոքորթ, խաբեբայ մարդեր էին: Նոյնպէս էին Սադուկեցիները: Ասոնք չէին հաւատար արքայութեան, հօգիի, հրեշտակի. կ'ըսէին թէ ո՛չ պատիժ կայ ո՛չ վարձատրութիւն:

ԵՐԲ ՅՈՒՆԱՆՆԷՍ ԽԵՍԱԼ ՂԱՆՈՆՔ, ԳՈՂԵՅ՝

— Իժի՛ ծնունդներ, ո՞վ սարկեցուց ձեզիկ Աստուծոյ բարկութենէն փախչիլ: Ապաշխարեցէ՛ք և ի՛ ըսէք «Աբրահամի սրդիներն ենք»: Որովհետեւ այս քարերէն անգամ Աստուած կրնայ հանել Աբրահամի սրդիներ:

Իրեն բոլոր եկազներուն յարմար պատուէրնէր
ու յորդորներ կուտար ան, բարի և պարկեշտ կեանք
մը կը քարոզէր:

ቀ. ጥሁህ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

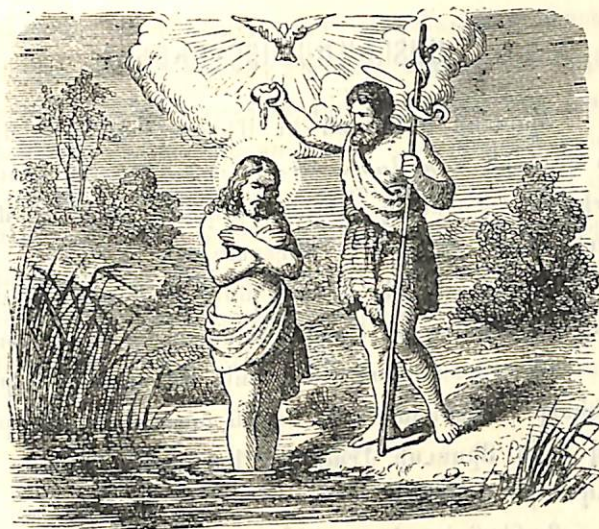
Նրեանուն տարեկան եղած էր Յիսուս, երբ եկաւ Յորդանան գետին մօտերը, Յովհաննէսին մօտ և ուզեց ինքն ալ մկրտուիլ:

Յովհաննէս Յիսուսը տեսաւ, ճանչցաւ և ըսաւ.

— Ես պէտք ունիմ քեզմէ մկրտուելու, դուն
ի՞նձի⁰ կուգաս:

Յիսուս ալառաախաճեց .

— Զգէ՛ք որ մկրտուիմ քեզմէ, որովհետեւ պէտք

Յիսուս կը մկրտուի

է որ իբրեւ մարդ ըստ օրէնքները դործադրեմ :

Յովհաննէս յանձն առաւ և մկրտեց զայն: Յիսուս մկրտուելէն ետք երբ կ'աղօթէր, Աղաւնի մը եկաւ իջաւ անոր գլխուն վերեւ. այդ Աղաւնին Ս. Հոգին էր: Երկինքէն ալ ձայն մը եկաւ, որ կ'ըսէր.

— Աս է իմ սիրելի Որդի՛ն, որուն ես հաւ-

հեցայ:

Ը Ն Թ Ե Ր Յ Ո Ւ Մ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

Յիսուսի Ծննդեան եւ Մկրտութեան տօնը միասին կը կոչուին *Տօն Աստուածայայտնութեան*, որովհետեւ 'Քրիստոս' Աստուծոյ որդին ինկղիմքը յայտնեց մարդոց իբրեւ մարդ ծնելով եւ մկրտելով:

Բեթղեհեմի մէջ հրեշտակները աւետեցին հովիւներուն եւ մարդոց թէ Աստուածամարդ մը ծնաւ: Նոյնպէս Յիսուսի Մկրտութեան ժամանակ, Աւետարանը կ'ըսէ, թէ երկիմքը բացուեցաւ, Ս. Հոգին աղանձի կերպարանով իջաւ Յիսուսի վրայ, ու երկնային ձայն մը ըսաւ. «Այ է իմ Որդին»:

Յոյներն եւ Կաթոլիկները Յիսուսի Ծնունդը եւ Մկրտութիւնը կը տօնեն տարբեր ժամանակներ: Հայ եկեղեցին Ծնունդը եւ Մկրտութիւնը միասին կը տօնէ Յունուար 6ին: Յոյն եւ Կաթոլիկ եկեղեցիները Յիսուսի Ծնունդը կը տօնեն Դեկտ. 25ին, իսկ Մկրտութիւնը՝ 6 Յունուարին: Սակայն Կաթոլիկ եկեղեցին նոր տմարով, Յոյներն ալ հին տմարով տօնելուն համար միեւնոյն օրը չեն տօնախմբեր:

Հին ասեմ բոլոր եկեղեցիներն ալ այս երկու տօները միասին կը տօնեն: Բայց Դ. դարուն, նկատելով որ միեւնոյն օրը թէ՛ Բեթղեհեմի մէջ եւ թէ Յորդանան գետին վրայ անկարելի էր հանդեսներ կատարել, մէկ տօ-

ղեն միւս տեղը շատ հեռու էր, այդ պատճառով եկեղեցւոյ մեծերը, որոնք երուսաղեմ կը գտնուէին, որոշեցին այս երկու տօները իրարմէ բաժնել: Անկեց ի վեր Յոյն եւ Կաթոլիկ եկեղեցիները զատ զատ կը տօնեն: Իսկ Հայ եկեղեցին հին սովորութիւնը պահել է եւ միասին կը տօնէ:

Յիսուսի Ծնունդը եւ Մկրտութիւնը տօնելով, ամեն հաւատացեալ պէտք է յիշէ թէ Աստուած սիրեց մեզ եւ խոնարհեցաւ որ մեզ բարձրացնէ: Ան եկաւ աշխարհ, որ մարդիկ իր տալիք պատուները գործադրեն եւ խաղաղութիւնը տիրէ երկրի վրայ:

ԺԱ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Մկրտութենէն ետք Յիսուս քաջուեցաւ անապատին մէջ. ինքզինքը տուաւ աղօթքի: Քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր ծոմ կ'եցաւ, բնաւ բան մը չճաշակեց:

Փորձիչ սատառեալ մօտեցաւ այն ատեն Յիսուսին, եւ ըսաւ.

— Եթէ Աստուծոյ որդի ես, սա քարերուն քսէ՛ որ հաց ըլլան:

Յիսուս պատասխանեց.

— Ո՛չ, մարդ միայն հացով չապրիր, այլ Աստուծոյ խօսքերով:

Սատանան կրկին փորձել ուզեց անիկա՝ ըսելով.

— Եթէ Աստուծոյ Որդի ես, գնա՛ վար ձգէ ինքզինքդ. Երուսաղէմի տաճարին ամէնէն բարձր աշտարակէն: Որովհետեւ Ս. Գիրքին մէջ գրուած է թէ՛ Աստուած պատուիրած է իր հրեշտակներուն որ զքեզ ձեռքի վրայ բռնեն և չըլլայ թէ սաքերդ քաւի զարնուին:

Յիսուս ասոր ալ պատասխանեց.

— Ս. Գրքին մէջ գրուած է. «Քու Տէր Աստուածդ մի՛ փորձեր»:

Սատանան դարձեալ ուզեց փորձել, Յիսուսը բարձր լերան մը վրայ հանելով, ուսկից կը տեսնուէր աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները, հարստութիւնները և փառքը: Սատանան խօսեցաւ Յիսուսին և ըսաւ.

— Այս բոլորին տէր պիտի ըլլաս, եթէ ինծի երկրպագութիւն ընես:

Այն ատեն Յիսուս ըսաւ.

— Ետիս գնա՛, սատանայ, որովհետեւ Ս. Գիրքին մէջ գրուած է որ միայն Աստուծոյ երկրպագել պէտք է ու միայն զինքը պաշտել:

Յիսուս յաղթեց բոլոր փորձութիւններուն:

ԺԲ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ

Յիսուս վերագարձաւ այն երկիրը, ուր կը մկրտէր Յովհաննէս: Երբ Յովհաննէս Մկրտիչ տեսաւ զայն, ըսաւ իր աշակերտներուն.

— Ահաւասիկ Աստուծոյ դառնուկը: Ասոր համար էր որ ըսած էի. «Մէկը պիտի գայ ինձմէ ետքը, որ ինձմէ առաջ է»։ Կը վկայեմ որ Ան Աստուծոյ Որդի է:

Յովհաննէսի աշակերտներէն ոմանք լսեցին ասոր այս խօսքերը և ուղեցին հետեւիլ Յիսուսի: Յաջորդօրը երբ Յիսուս կ'անցնէր Յորդանանի քովէն, իրեն հաւելէն գացին Յովհաննէսի երկու աշակերտները. անոնց անուններն էին Անդրեաս և Յովհաննէս:

Յիսուս ետին դարձաւ և տեսաւ զանոնք, ու հարցուց թէ ի՞նչ կ'ուզեն: Անոնք պատասխանեցին.

— Տէ՛ր, ո՞ւր կը ընակիս:

Այն ատեն Յիսուս հրաւիրեց զանոնք, որ մինչև իրիկուն անոր մօտ մնացին: Ուրախ էին որ ճշմարիտ վարդապետին աշակերտ եղած էին:

Անդրէաս եղբայր մը ունէր, որուն անունն

էր Սիմեոն: Անդրէաս եղբօրը յայտնեց թէ գտած են Մեսիան և առաջնորդեց զայն Յիսուսին քով: Յիսուս Սիմէոնին անուանը փոխեց և դրաւ Պետրոս, որ քաւ կը նշանակէ:

Յաջորդ օրը, Յիսուս տեսաւ ուրիշ մէկը, որուն անունն էր Փիլիպպոս: Ըսաւ անոր.

— Ետեւէս եկո՛ւր:

Փիլիպպոս եղբայր մը ունէր, Նաթանայէլ անուն. դնաց զայն փնտռելու և գտնելով թղենիի մը տակ, գոչեց ուրախութեամբ.

— Գտանք Մեսիան, Յովսէփի որդի Նազարէթցի Յիսուսն է. եղեր:

Նաթանայէլ ըսաւ.

— Նազարէթէն ալէկ բան կրնա՞յ ելնել:

Փիլիպպոս չկրցաւ պատասխանել և հրաւիրեց զայն որ անձամբ դայ տեսնէ: Յիսուս երբ Նաթանայէլը տեսաւ, ըսաւ.

Ահա ճշմարիտ Իսրայէլացի մը, որուն մէջ ներդուլիւն չկայ:

— Զիս ո՞ւսկից կը ճանչնաս, հարցուց Նաթանայէլ:

— Ես քեզ տեսայ թղենիին տակ, Փիլիպպոսի քեզ կանչելէն առաջ:

— Տէ՛ր, դուն Աստուծոյ Որդին ես, Իսրայէլի թագաւորն ես, գոչեց Նաթանայէլ:

ԺԳ. ԴԱՍ

ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

Նաթանայէլի դէպքէն երեք օր ետք, Յիսուս դնաց Գալիլիա: Կանա քաղաքը հարսնիք մը կար: Այդ հարսնիքին հրաւիրուած էին Մարիամ, Յիսուս և իր աշակերտները:

Ճաշի ժամանակ գինին պակսեցաւ: Ուստի Մարիամ Յիսուսին խմացուց գինիին հատած ըլլալը: Յիսուս պատասխանեց.

— Տակաւին ժամ հասած չէ:

Մարիամ կը հաւատար Յիսուսի զօրութեանը. հրամայեց սպասաւորներուն որ Յիսուսի պատուէրները գործադրեն: Հոն կային վեց թակոյկներ. Յիսուս պատուիրեց ծառաներուն որ այդ թակոյկները ջրով լեցնեն: Երբ լեցուցին, Յիսուս ըսաւ.

— Առէ՛ք հիմա և սեղանապետին տարէք:

Երբ սեղանապետը համը նայեցաւ, զարմացաւ և փեսան կանչելով, ըսաւ անոր.

— Ամէն մարդ աղէկ գինին առաջ կը հրամայնէ, և երբ հրաւիրեալները շատ խմած ըլլան, կը հրամայնէ քիչ աղէկը. բայց դուն աղէկը պահեցիր մինչև հիմա:

Ամէնքը խմեցին և զարմացան: Աշակերտները աւելի ևս հաւատացին Յիսուսի:

ԺԳ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ՏԱՃԱՐԸ ԿԸ ՄԱՔՐԷ

Հրեաներուն Ձատիկը կը մօտենար: Յիսուս երեսաղէմ դնաց Ձատիկը հոն տօնելու համար:

Տաճարին մէջ տեսաւ ահագին բաղմունքիւն մը, որ ոչ թէ աղօթելու համար հաւաքուած էր, այլ դրամ չահելու: Տեսաւ շատեր, որ կը ծախէին եղներ, ոչխարներ, աղաւնիներ, տեսաւ լումայափոխներ (սաւաթ), որոնք սեղաններու առջև նստած էին: Յիսուս բարկացաւ. չուանէ խարաղանով մը սկսաւ դուրս վռնտել ամէնքը:

Կործանեց սեղանները, դրամները ցրուեց: Աղանի ծախողներուն ալ ըսաւ.

— Վերցուցէք ասկէ, և իմ Հօրս տունը չուկայ մի՛ դարձնէք:

Ոչ ոք համարձակեցաւ դիմադրելու Յիսուսի, և տաճարը մաքրուեցաւ այս առուտութեամբ զբաղողներէն:

Ձատիկ միջոցին Յիսուս միշտ կը քարոզէր ու կը սորվեցնէր ժողովուրդին: Շատերը հաւատացին Անոր:

ԺԵ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՍԱՄԱՐԱՅԻ ԿԻՆԸ

Ձատիկ տօնէն ետք, Յիսուս դարձաւ Նազարէթ: Ճամբան Սամարիայի մօտէն կ'անցնէր: Յիսուս և աշակերտները հասան Սամարիայի մօտ գիւղի մը քով: Այդ գիւղին անունն էր Սիււքեմ: Հոն, ճամբուն վրայ կար ջրհոր մը, որ Յակոբ Նահապետին փորել տուածն էր:

Աշակերտները գիւղ գացին ուտելիք գնելու համար, իսկ Յիսուս նստեցաւ ջրհորին քովիկ:

Սամարիայի և անոր շուրջ գտնուած գիւղերու բնակիչները առաջ Իսրայէլացի էին, բայց յետոյ մէկ մասը գերի տարուեցան ու անոնց տեղ օտար երկիրներէ կուտալաշտ ժողովուրդներ հաստատուեցան: Սամարիայի Իսրայէլացիները խառնուեցան անոնց հետ և սկսան ուրիշ աստուածներ ալ պաշտել: Հրեաները այդ պատճառով չէին սիրեր Սամարացիները և անոնց հետ յարաբերութիւն չէին ըներ, անոնց եփած կերակուրները չէին ուտեր, անոնց ձեռքէն ջուր չէին խմեր: Միայն չոր պըտուղներ կ'առնէին և լուալէ ետք կ'ուտէին:

Յիսուս երբ նստած էր ջրհորին քով, գիւղէն

կին մը եկաւ, կուժը ձեռքը, ջուր քաշելու համար։
Երբ ջուր հանեց, Յիսուս խմելու համար ջուր ու-
ղեց անկէ։ Այն ատեն կինը ըսաւ։

Սամարացի կինը եւ Յիսուս

— Դուն որ Հրեայ ես, ի՞նչպէս ինձմէ ջուր
կ'ուզես։

Յիսուս պատասխանեց.

— Եթէ գիտնայիր թէ ո՞ւր է քեզմէ ջուր ու-
ղողը, թերեւս դուն ուղէիր անկէ և քեզի կենդա-
նի ջուր կուտար։

— Այս ջրհորը խորունկ է, դուն դոյլ ալ չու-
նիս, որ ջուր քաշես. քու ջուրդ ո՞ւրկէց է. միթէ

դուն Յակոբ Նահապետէ՞ն ալ աւելի մեծ մարդ մըն
ես. անիկա փորել տուած է այս ջրհորը։

— Այս ջրհորին ջուրը խմողը դարձեալ կը ծա-
րաւնայ, ըսաւ Յիսուս, բայց իմ տալիք ջուրը ո՞վ
որ խմէ, այլեւս չի ծարաւնար։

— Տէ՛ր, ըսաւ կինը, ինձի ալ տուր ուրեմն
այդ ջուրէն, որ ամէն անգամ հոս չգամ ջուր քա-
շելու համար։

— Լա՛ւ, յարեց Յիսուս, գնա էրիկդ կանչէ։

— Ես էրիկ չունիմ, պատասխանեց կինը։

— Աղէկ ըսիր թէ էրիկ չունիմ, ըսաւ Յիսուս,
դուն հինգ էրիկ փոխած ես, հիմակուան ունեցածդ
ալ քուկդ չի համարուիր։

Կինը զարմացաւ, չփոթեցաւ և ըսաւ.

— Տէ՛ր, դուն մարդարէ ես։ Դուք Հրեաներդ
կ'ըսէք թէ բուն երկրպագութեան տեղը Երուսա-
ղէմն է, մենք ալ կ'ըսենք թէ հոս, այս լեռան
Վրայ. ո՞րն է ճիշտը։

— Կի՛ն, պատասխանեց Յիսուս, ժամանակը
եկած է, երբ ոչ Երուսաղէմի մէջ և ոչ այս լեռան
Վրայ պիտի երկրպագեն Աստուծոյ. ճշմարիտ եր-
կրպագուները իրենց սիրտերուն մէջ և հոգիով ու
ճշմարտութեամբ պիտի երկրպագեն։

— Այո՛, ըսաւ կինը, երբ որ Մեսիան գայ
այդ բաները պիտի սորվեցնէ։

ԺԷ. ԴԱՍ

ԿԱՓԱՌՆԱՌԻՍԻ ՀՐԱՇՔՆԵՐԸ

Յիսուս Նազարէթէն մեկնեցաւ և դնաց Կափառնաոււմ, որ Գեցցեսաւրեք ծովակին եզերքն էր: Շաբաթ օրերը կը քարոզէր Սինակովային մէջ և դուրսը: Ամէն ոք կը զարմանար անոր խօսքերուն և իմաստութեան վրայ:

Օր մը, երբ Յիսուս կ'անցնէր, հանդիպեցաւ դիւանար մարդու մը, որ բարձր ձայնով սկսաւ գոչել.

— Զգէ՛ մեղ, ի՞նչ ունիս դուն մեզի հետ, Յիսուս Նազարէթցի. մեզ կորսնցնելով համար եկած ես աշխարհ:

Յիսուս յանդիմանեց դեւը, որ հիւանդին բերնով կը խօսէր, և ըսաւ անոր.

— Լռէ՛, և ե՛լ այդ մարդուն մէջէն:

Դիւանարը կատրեցաւ, ինչաւ դեռին, փրփրեցաւ, յետոյ հանդարտեցաւ: Բժշկուած էր. դեւը անոր մէջէն դուրս ելած էր: Ամէնքը զարմացան և կ'ըսէին.

— Աս ի՞նչ է. զօրութեամբ և իշխանութեամբ կը հրամայէ չար ոգիներուն և անոնք կը հնազանդին:

Շաբաթ օր մը Սինակովայէն ելնելով, Յիսուս մտաւ Սիմոն Պետրոսի տունը: Պետրոսի զոքանչը սաստիկ ջերմով հիւանդ պառկած էր: Յիսուս մօտեցաւ, բռնեց ձեռքէն և հանեց: Իսկոյն բժշկուեցաւ և սկսաւ սպասարկել Յիսուսի և անոր աշակերտներուն:

Այդ օրը, իրիկուան դէմ, Պետրոսի տան դռան առջև բերին բազմաթիւ հիւանդներ, դիւանահարներ: Կափառնաումի բոլոր բնակիչները հոն հաւաքուած էին: Յիսուս ելաւ տունէն և բժշկեց հիւանդները:

Ապա մեկնեցաւ: Անկէ ետքը Յիսուս կը պարտէր Գալիլեայի բոլոր քաղաքները և կը քարոզէր:

ԺԸ. ԴԱՍ

ՀՐԱՇԱԼԻ ԶԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ

Անդամ մը, Յիսուս հառաւ Գեհնեսաւրեթի ծովակին քով և կը քարոզէր: Ժողովուրդը երթալով կը բազմանար և կը խոնուէր: Յիսուս տեսնելով որ

չառ դժուարութիւն կը քաշէր իր խօսքերը լսեցնելու համար, և տեսնելով ծովին եղերքը երկու նաւակներ, մտաւ անոնցմէ մէկին մէջ և սկսաւ նաւին մէջէն քարոզել:

Այդ նաւը կը պատկանէր Պետրոսի: Յիսուս երբ դադարեցաւ քարոզելէ, ըսաւ Պետրոսին և անոր եղբայր Անդրէասին.

— Նաւը աւելի բաց ծովը քշեցէք և ուռկանը ծովը ձգեցէք:

— Տէ՛ր, պատասխանեց Պետրոս, մենք բոլոր գիշերը աշխատած ենք, և բան մը բռնած չենք, բայց քու խօսքդ կը կատարենք:

Երբ կատարեցին, ուռկանը լեցուեցաւ բազմաթիւ ձուկերով, քիչ կը մնար որ պատռէր: Այն ատեն նշան ըրին միւս նաւին, որ դան իրենց օդնեն: Նաւատարները եկան. երկու նաւերը լեցուեցան մինչև իրենց բերանը:

Պետրոս Յիսուսի ոտքն ինկաւ և ըսաւ.

— Տէ՛ր, հեռացի՛ր ինձմէ, որովհետեւ ես մեղաւոր մարդ եմ:

Բայց Յիսուս անոր պատասխանեց.

— Մի՛ վախար, ասկէ ետքը մարդու որսորդ պիտի ըլլաս:

ԺԹ. ԳԱՍ

ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ

Օր մը, Յիսուս, կափառնառւմ՝ տան մը մէջ նստած էր: Գալիլիայէն, ամէն կողմերէն եկած փարիսեցիներ և օրէնքի վարդապետներ շրջապատած էին զինքը:

Այդ ատեն, չորս մարդ՝ բերին անդամալոյծ մը, որպէսզի Յիսուս բժշկէ զայն: Բայց չէին կրնար տունէն ներս մտցնել, որովհետեւ բազմութիւնը խռնուած էր դրան առջև:

Երուսաղէմի և Գալիլիայի մէջ տունները քարաշէն են, և տանիքներն ալ տափարակ: Երբեմն տունները չինուած կ'ըլլային զառիվայրի մը վրայ. ետեւի կողմէն կարելի էր տանիքը ելնել: Յիսուսի նստած տունը այդ տեսակ էր:

Անդամալոյծը բերողները տան ետեւի կողմէն ելան տանիքը և բացուածքէ մը չուաններով վար կախեցին հիւանդը ու իջեցուցին Յիսուսի առջև: Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով, ըսաւ անդամալոյծին.

— Տղա՛ս, մեղքերդ ներուած ըլլան:

Այն ատեն Փարիսեցիները և դպիրները իրենք իրենց մէջ սկսան չարախօսել Յիսուսին վրայ:

— Ասիկա հայհոյութիւն է, կ'ըսէին, ո՞վ կըրնայ մեղքերուն թողութիւն տալ Աստուծոյ զատ:

Բայց Յիսուս հասկցաւ անոնց խորհուրդը և ըսաւ անոնց.

— Ինչո՞ւ անիրաւ խորհուրդներ կ'ունենաք. ո՞րը դիւրին է ըսել. «Մեղքերդ ներուած ըլլան» ըսելը թէ «Ելի՛ր և քալէ՛» ըսելը: Արդ, որպէսզի գիտնաք թէ Մարդու Որդին իշխանութիւն ունի մեղքերը ներելու, ահա կ'ըսեմ.

— Ելի՛ր, անդամալոյծ, ա՛ռ մահիճդ և տունդ գնա՛:

Անմիջապէս հիւանդը ելաւ, ժողովեց իր մահիճը և տուն գնաց, Աստուած օրհնելով: Ամէն մարդ կը վարմանար և ամէնքը Աստուած կը փառաբանէին:

Ի. ԴԱՍ

ՀԱՐԻՐԱՊԵՏԻՆ ԾԱՌԱՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱՊԵՏԻՆ

Ա Ղ Զ Ի Կ Ը

Անգամ մը, դարձեալ Կափառնառում կը գտնուէր Յիսուս. Հոսովմայեցի հարիւրապետ մը մօտեցաւ անոր և խնդրեց որ իր ծառան բժշկէ:

— Պիտի դամ և բժշկեմ, ըսաւ Յիսուս:

— Տէ՛ր, յարեց հարիւրապետը, ես արժանի չեմ որ դուն իմ տունս մտնես, այլ ըսէ՛ խօսք մը և ծառան պիտի բժշկուի:

Յիսուս այս խօսքերը լսելով հիացաւ և ըսաւ իրեն հետեւողներուն.

— Ծձմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Իսրայէլացիներուն մէջ անգամ այսքան մեծ հաւատք չգտայ: Կ'ըսեմ ձեզի թէ Արեւելքէն ու Արեւմուտքէն պիտի գան, արժանի պիտի ըլլան Աբրահամի, Իսահակի և Յա-կոբի հետ նստելու երկիրքի արքայութեան մէջ, մինչդեռ Իսրայէլացիները արժանի պիտի չըլլան անոր:

Ապա դարձաւ հարիւրապետին և ըսաւ.

— Գնա՛ և հաւատքիդ պէս թող ըլլայ:

Ծառան այդ վայրկեանէն բժշկուած էր:

Ուրիշ անգամ մը. Յայրոս անուն ժողովրդապետ մը եկաւ Յիսուսի ոտքն ինկաւ և ըսաւ.

— Տէ՛ր, աղջիկս մեռնելու վրայ է, եկո՛ւր ձեռքդ վրան դիր, որ առողջանայ:

Յիսուս սկսաւ երթալ: Երբ տակաւին ձամբան կը գտնուէին, Յայրոսի լուր բերին թէ աղջիկը մեռած է, պարապ տեղը վարդապետը չյոգնեցնէ: Յիսուս քաջալերեց ժողովրդապետը՝ ըսելով.

— Մի՛ վախնար, միայն հաւատա՛, ան պիտի առողջանայ:

Երբ տուն հասան, Յիսուս հեան առաւ միայն Պետրոսը, Յակոբոսը, Յովհաննէսը և աղջկան ծնողքը: Մեռելին խուցը մտաւ ան, բռնեց աղջկան ձեռքէն և գոչեց:

— Աղջիկ, քեզի կ'ըսեմ, ելի՛ր:

Աղջիկը սաքի ելաւ: Յիսուս հրամայեց որ կերակուր տան ուտելու: Ծնողքը զարմացան այս բանին վրայ, բայց Քրիստոս պատուիրեց մէկուն չըսել:

ԻԱ. ԴԱՍ

ՆԱՅԻՆԻ ՊԱՏԱՆԻՆ

Յիսուս դնաց քաղաք մը, որուն անունն էր Նայիմ: Երբ քաղաքին դրան մօտ հասան, տեսաւ որ մեռել մը կը տանէին թաղելու: Անիկա այրի կնոջ մը մէկ հատիկ որդին էր:

Դադաղին ետեւէն կ'երթային մեռելին մայրը, բաղձաթիւ քաղաքացիներ: Յիսուս դիմաց, մօտեցաւ դադաղին ու ըսաւ.

— Պատանի, ե՛լ կ'ըսեմ քեզի:

Մեռելը ելաւ և սկսաւ խօսիլ: Բոլոր ներկաները վախցան ու զարմացան: Կ'ըսէին.

— Մեծ մարդարէ մը յայանուեցաւ մեր մէջ և Աստուած այցելած է իր ժողովուրդին:

ԻԲ. ԴԱՍ

ԲԵՔԶԵՂԴԱՅԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ

Զատկի տօնին առիթով, Յիսուս դարձեալ գրնաց Երուսաղէմ: Արդ, Երուսաղէմի մէջ կար աւաղան մը, որ կը կոչուէր Բեքնեզդա: Անոր շուրջ 5 կամարակապ սրահներ կային: Այդ սրահներուն մէջ դրուած էին բաղձաթիւ հիւանդներ, կոյրեր, կաղեր, անգամալոյծներ:

Այս բոլոր հիւանդները կը սպասէին որ աւաղանին ջուրը յուզուի: Տարին անգամ մը Տիրոջը հրեշտակը կ'իջնէր և աւաղանին ջուրը կը խառնէր. այդ ատեն ո՛վ որ կարենար ամէնէն առաջ ջուրը նետուիլ, կը բժշկուէր:

Հոն մարդ մը կար, որ 38 տարիէ ի վեր հիւանդ էր: Յիսուս ըսաւ անոր. «Կ'ուզե՞ս բժշկուիլ»: Հիւանդը պատասխանեց.

— Տէ՛ր, մէկը չունիմ որ երբ ջուրերը յուզուին, զիս աւաղանը ձգէ. և մինչդեռ ես կը շարժիմ, ուրիշը ինձմէ առաջ ջուրը կը նետուի:

— Ելի՛ր, հրամայեց Յիսուս, ա՛ն մահիճդ և դնա՛: Մարդը անմիջապէս ելաւ, ժողովեց անկողինը և կը քալէր: Յիսուս ըսաւ անոր.

— Ահա բժշկուհեցար, այլևս չմեղանչես, որ աւելի գէշ բան մը չպատահի քեզի:

Այդ օրը Շաբաթ էր: Հրեաները սկսան արարնջալ, սրովհետեւ կը կարծէին թէ Շաբաթ օրը պէտք չէր այդպիսի դործեր ընել. Շաբաթ օրը պէտք էր սուրբ պահել: Յիսուս անոնց պատասխանեց.

— Հայրս մինչեւ հիմա անդադար կը գործէ, ես ալ այնպէս կ'ընեմ:

Հրեաները երբ տեսան որ Քրիստոս ինքզինքը Աստուծոյ հաւատար կը ներկայացնէ, բարկացան և կ'ուզէին սպաննել զայն: Բայց Յիսուս անոնց հարկ եղած պատասխանները տալով, քաշուեցաւ:

ԻԳ. ԴԱՍ

ԾՈՎԸ ԿԸ ԽԱՂԱՂԻ

Յիսուս դարձաւ Գալիլիա և դարձեալ սկսաւ քարոզել Գեներեսարեթի ծովափին եղերքները:

Անգամ մը Յիսուս նաւակ մը նստաւ ծովափին միւս եղերքը անցնելու համար: Երբ ծովին բացերը ելան, Յիսուս ընկողմանեցաւ նաւին ետեւը և սկսաւ քննաւ: Յանկարծ սոսկալի հով մը ելաւ և սկսաւ ծովը ալեկոծել: Նաւակը ջուրով լեցուեցաւ:

Աշակերտները Յիսուսի մօտենալով արթնցունցին զայն, ըսելով.

— Վարդապետ, ահա կը կորսուինք:

— Ինչո՞ւ կը վախնաք, թերահաւատներ, պատասխանեց Յիսուս:

Ապա ելաւ հրաման ըրաւ հողմերուն և ալիքներուն ու մեծ խաղաղութիւն մը տիրեց:

Աշակերտները սարսափած ու զարմացած իրարու կ'ըսէին.

— Ո՞վ կը կարծէք ըլլայ այս մարդը, որուն կը հնազանդին հողմերն ու ծովը:

Յուզուած ծովը աշխարհն է, նաւը՝ Եկեղեցին: Եկեղեցին պիտի դիմադրէ բոլոր փոքորիկներուն, որովհետեւ Յիսուս Քրիստոս անոր մեջն է:

ԻԳ. ԴԱՍ

ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՒ ՄԻԻՍ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ

Յիսուս երբ իր քարոզները կուտար, մեծ բազմութիւն մը միշտ կը հետեւէր իրեն: Այդ բազմութեան մէջ կային որ կը հաւատային Յիսուսի խօսքերուն և կարողութիւններուն և կ'ուզէին հետեւիլ անոր:

Յիսուս իր այդ հետեւողներէն մէկ քանին ուզեց իրեն աշակերտ դարձնել: Անոնք որ առաքելութեան ընդունակ սիրտ մը ունէին, կը հրաւիրէր որ հետեւին իրեն: Իրեն հետ կը պտացնէր զանոնք, որպէսզի իր քարոզները լսեն միշտ, իր վարդապետութիւնները սորվին, ուրիշներուն կարենալ սորվեցնելու համար:

Իր բազմաթիւ աշակերտներուն մէջէն Յիսուս զատեց ասանքիւ հոգի, որոնք եղան 12 առաքեալները:

Այդ 12 առաքեալներէն մէկն էր Մատթէոս, որ մաքսաւոր մըն էր: Մաքսաւորները Հրեաներուն ատելի էին և մեղաւոր մարդ կը համարուէին: Մատթէոս հարուստ մէկն էր, բայց ազնիւ սիրտ մը ունէր, Յիսուս անոնելով զայն, ըսաւ անոր.

— Ետեւէս եկուր:

Մատթէոս չատ ուրախացաւ որ Յիսուս իրեն աշակերտ ըլլալու պատիւ կ'ընէ: Մեծ խնջոյք մը պատրաստեց Յիսուսին և անոր աշակերտներուն համար. հրաւիրեց նաեւ իր մաքսաւոր բարեկամները:

Փարիսեցիները, ասանքիւ որ Յիսուս մաքսաւորներուն հետ ճաշի նստած է, սկսան բամբասել և ըսել աշակերտներուն.

— Ինչո՞ւ ձեր վարդապետը մեղաւորներուն հետ հաց կ'ուտէ:

Յիսուս իմանալով պատասխանեց.

— Ասողջ մարդիկ բժիշկի պէտք չունին, այլ հիւանդներ: Ես եկայ ո'չ թէ արդարները, այլ մեղաւորները հրաւիրելու որ ապաշխարեն:

Այսպէս Յիսուս այլևայլ աստիճաններէ մարդեր ընտրեց իրեն աշակերտները: Զանոնք վերջնականապէս որոշելէ առաջ, Յիսուս անգամ մը առանձնացաւ. ամբողջ գիշեր մը աղօթեց: Յաջորդ առաւել կանչեց բոլոր աշակերտները և անոնցմէ զատեց 12 հոգին:

Այդ տասներկու հոգիներն էին.

1. Պետրոս, 2. Անդրեաս Պետրոսի եղբայրը, 3. Յակոբոս, 4. Յովհաննէս, 5. Փիլիպպոս, 6. Բարթոլիմէոս, 7. Թովմաս, 8. Մատթէոս, 9. Յակոբոս՝ Ալփէոսի որդին, 10. Թադէոս, 11. Սիմոն Նախանձայոյց, 12. Յուդա Իսկարիօտացի:

Ասոնցմէ զատ Յիսուս ընտրեց նաեւ 72 աշակերտներ, և անոնց բոլորին ալ կ'ուսուցանէր իր վարդապետութիւնները: Շատերը կը զրկէր գիւղերը քարոզելու համար:

Ը Ն Թ Ե Ր Յ Ո Ի Մ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԸ

ԱՌԱՔԵԱԼ կը նշանակէ զրկուած մեկու մը կողմէ՝ իբրեւ պատգամաւոր: Այս անունը կը տուի անոնց, որ Քրիստոս զրկեց Աւետարանը բարոյելու:

Առաքեալները թիւով 12 հոգի էին, Իսաայի 12 ցեղերու թիւին համեմատ, որոնց անունները վերը յիշատակուած են:

1. ՍԻՄՈՆ ՊԵՏՐՈՍ. — Պետրոս բառը յունարէն կը նշանակէ *քար*, *վէճ*: Պետրոս իր բուն անունով կը կոչուէր Սիմոն կամ Շաւառն: Բեքսայիդացի էր եւ որդի ձկնորս Յովնանի, ինքն ալ ձկնորս էր: Ամուսնացած էր եւ կը բնակէր Կափառնաուլ: Առաջին անգամ իր եղբօր՝ Անդրէասի միջոցաւ եկաւ Յիսուսի մօտ եւ եղաւ անոր աշակերտ: Քրիստոս անոր Սիմոն անունը փոխեց ու Պետրոս դրաւ, անոր համարձակութեան համար: Յիսուսի բազմաթիւ գործերուն ներկայ եղած է ան՝ իբրեւ մօտիկ աշակերտ: Նշանաւոր է անոր համարձակ խօսքը Այլակերպութեան լեռան վրայ, նոյնպէս անոր խօսքերը՝ Քրիստոսի մասնութեան զիշերը, երբ յայտնեց թէ ո՛րքան կը սիրէ ու կը յարգէ իր ուսուցիչը. Յիսուս պատասխանեց անոր թէ երեք անգամ պիտի ուրանայ զինքը: Նշանաւոր դէպքեր են անոր Մաղոսի ականջը կտրելը, երեք անգամ Յիսուսն ուրանալը եւ Քրիստոսին ներելը: Պենտեկոստէի օրը Պետրոս էր որ քարոզեց Քրիստոսի աւետարանը, բժշկեց կաղը՝ քանաքին դրան առջեւ: Նշանաւոր է իր մէկ տեսիլը Յովպէի մէջ եւ Կուռնելիոս հարիւրապետին հաւատալը: Պետրոս ամեն տեղ քարոզեց քրիստոնէութիւնը, մասնաւորաբար Կորնթոսի, Անտիոքի, Բաբելոնի, Աղեփանդրիոյ եւ Հռոմի մէջ. խաչուեցաւ ու նահապետուեցաւ շուրջ 67 բուականին:

2. ԱՆԴՐԷԱՍ. — Սիմոն Պետրոսի եղբայրն էր եւ Բեքսայիդացի: Յովնանէս Մկրտիչի աշակերտներէն ըլլալով, հասկցաւ թէ սպասուած Մեսիան Յիսուսն է, ուստի առաքեալներուն մէջ առաջինը եղաւ որ Քրիստոսի ետեւէն գնաց: Չենք գիտեր թէ ո՛ր կողմերը քարոզեց ան. բայց կը կարծուի թէ զացած է Յունաստան, Թրակիա, Սկիւքիա (Բուսսաստան): Յետոյ անցնելով Յունաստանի Փաթրոս քաղաքը, սպաննուեցաւ խոստումակ խաչի (X) վրայ: Այդ ձեւ խաչը ընդհանրապէս կը կոչուի Ս. Անդրէասի խաչ:

3. ՅԱԿՈԲՈՍ ԶԵԲԵԹԵԱՆ. — Ան կոչուած է Յարոս Մէջ կամ երէց, որպէսզի չփոքուի 12 առաքեալներէն Կրօնէր Յակոբոսին հետ: Ան եղբայրն էր Յովնանէս Աւետարանիչի եւ որդի Զեբեթեոսի ու Սողոմէի: Յակոբոս Բեքսայիդայէն էր եւ հայրենակից Պետրոսի եւ Անդրէասի: Յակոբոս եւ Յովնանէս ձկնորս էին՝ իրենց հօրը Զեբեթեոսին հետ: Այս երկու եղբայրները կոչուեցան Որդիք Որոտման: Քրիստոսի Համբարձումէն ետք Յակոբոս մնաց Երուսաղէմ, ուր սպաննուեցաւ 44 բուականին: Անոր զլուխը կը գտնուի Երուսաղէմ, Հայոց Ս. Յակոբեանց վանքը, այդ պատճառով անոր ուխտավայրը կը կոչուի նաեւ Դիտադիր Ս. Յակոբ:

4. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱԻԵՏԱՐԱՆԻՉ. — Ինչպէս ըսինք, Յակոբոսի եղբայրն էր, Բեքսայիդացի, ձկնորս, բայց

բաւական հարուստ էին: Յովհաննէս 12 առաքեալներուն մէջ ամենէն փոքրն էր տարիքով: Գեղեցիկ էր դեմքով ու սրտով, հանդարտ, խոնարհ, գրասիրտ ու եղբայրասէր: Յիսուս զայն շատ կը սիրէր. խաչին վրայէն իր մօրը ըսաւ. «Ահա քու որդիդ», իսկ Յովհաննէսին ըսաւ. «Ահա քու մայրդ»: Ան աւետարանը քարոզեց Նիւեստոսի մէջ, Փոքր Ասիա, զնաց մինչեւ Հայաստան: 95 բուականին, ծերունի վիճակի մէջ, աստուծոյցաւ Պատմաս կըրդգին, ուր փառաւոր տեսիլք մը տեսաւ եւ գրեց *Յայտնութիւն* գիրքը: Յետոյ դարձաւ Նիւեստոս, ուր ապրեցաւ մինչեւ խոր ծերութիւն, այնպէս որ դժուարաւ եկեղեցի կ'երթար: Այլեւս չկրնալով երկար քարոզներ տալ, կ'ըսէր. «Մանուկներ, սիրեցե՛ք գիրար»: Կը պատմուի թէ Յովհաննէս երբ Նիւեստոս դարձաւ, լսեց որ իր նախնիին աշակերտներէն մէկը լեռները ելած եւ աւազակ դարձած էր: Ծերունի առաքեալը զնաց աւազակներուն որջը եւ զտաւ աշակերտը, որ համոզուեցաւ եւ դարձաւ քարոզ: Յովհաննէս մեռաւ 100 բուականին: Կ'ըսուի թէ իր մեռելուն ասեմ ինք փորել տուաւ իր գերեզմանը եւ մէջը պառկելով, հոգին աւանդեց:

5. *Փիլիպպոս*. — Ան ալ Բեքսայիդացի էր, եւ նախապէս Յովհաննէս Մկրտչի աշակերտն էր: Աւանդութեամբ կ'ըսուի թէ ան քարոզեց Փոլիզիա (Անատոլի), եւ մեռաւ Ասորիքի (Սիրիա) մէջ:

6. *Բարթոլոմէոս ԿԱՄ ՆԱԹԱՆԱՅԷԼ*. — Անոր

հօրը անուան էր *Թողիմէ*, այդ պատճառաւ կոչուած է *Բար-Թողիմէոս*. Բար որդի ըսել է: Փիլիպպոսի եղբայրն էր: Փիլիպպոս երբ Յիսուսի աշակերտ դարձաւ, զնաց զտաւ իր *Նաթանայէլ* եղբայրը եւ տարաւ Մեսիաքին մօտ: Բարքողիմէոս Քրիստոսի Համբարձումէն ետք, քարոզեց Արաբներուն, Պարսիկներուն, Հնդիկներուն եւ Հայերուն: Սպաննուելով, քաղուեցաւ Հայաստան, Վանայ մօտ՝ Պաշալի քաղաքին քովերը: Նշանաւոր է անոր գերեզմանին վրայ շինուած վանքը, որ կը կոչուի Ս. Բարթողիմէոսի վանք:

7. *ՄԱՏԹԷՈՍ ԿԱՄ ԴԵԻԻ*. — Մատթէոս կը նշանակէ Պարզէ: Քրիստոսի 12 առաքեալներէն եւ 4 աւետարանիչներէն մէկը եղաւ ան: Ծնունդով Գալիլիացի էր, արհեստով մաքսաւոր: Ուրիշ անունով կը կոչուի *Դեւի*: Անոր բնակավայրն էր Կափառնաում, եւ մաքսաւորութեան տեղն էր Տիբերիոյ ծովին մօտ: Հո'ն, իր պատգոհին վրայ տեսաւ Յիսուս եւ հրաւիրեց երթալ իր ետեւէն: Մատթէոս ուրախութեամբ հետեւեցաւ Վարդապետին, եւ իր ուրախութիւնը յայտնելու համար խնջոյք դրացեցին, եւ իր ուրախութիւնը յայտնելու համար խնջոյք մը սարքեց իր տան մէջ: Մատթէոս իր աւետարանը գրեց Քրիստոսի Համբարձումէն 8 տարի ետքը, այսինքն 41 բուականին, Նուսադեմի մէջ, երբայեցեքն լեզուով:

8. *ՍԻՄՈՆ ԿԱՆԱՆԱՅԻ*. — Յիսուսի 12 առաքեալներէն մէկն էր նաեւ Սիմոն, որ իր ջերմեռանդութեան համար կոչուած է *Նաթանաճայոյց*: Ան քարոզած է նաեւ Հայաստանի մէջ:

9. **ԹՈՎՄԱՍ**. — Գալիլիացի էր Թովմաս, Յիսուսի անձնուրաց առակերտներէն մէկը: Բայց դիւրահաւան չէր. այն պահանգով չուզեց հաւատալ Յիսուսի յարուրեան, առանց ապացոյց մը ունենալու: Ան քարոզեց Հայաստանի մէջ, Քուճաններուն՝ Կասպից ծովուն երկրները եւ Հնդկաստան:

10. **ԹԱԴԵՈՍ**. — Ուրիշ անունով կը կոչուէր *Յուդա*: Եղբայր մը ունէր Յակոբոս անունով, որ կը կոչուէր *Պղտիկ* կամ *Կրտսեր*, զանազանելու համար Յակոբոս Զեբեթեանէն: Միւս եղբայրն էր Յովսէ: Ասոնց մայրը Մարիամ Շաւ կանուխէն հաւատաց Յիսուսի եւ իր քոյր հետ մեկտեղ հետեւեցաւ անոր: Յիսուսի հետ միասին կը նամբորդէ Շաւ տեղ, անոր ծառայելու համար: Յիսուսի հետէն զնաց նաեւ Գողգոթա, եւ Քրիստոսի մօրը հետ խաչին ոտքը կեցած էր. զնուեցաւ նաեւ քաղման ժամանակ, պահապանեց անուշանոց իւղեր եւ խունկեր՝ Տէրը օծելու համար: Յուդա-Թադէոս եղաւ Յիսուսի նախանձախնդիր քարոզիչներէն մէկը: Քարոզեց Կապադովկիոյ Կեսարիա (Գայսերի) քաղաքին մէջ, անկէ անցաւ Հայաստան, քարոզեց Հայերուն: Եղաւ Հայոց լուսաւորիչներէն մէկը: Նահատակուեցաւ Արշաղ գաւառին մէջ:

11. **ՅԱԿՈԲՈՍ ԱԼՓԵԱՆ «ԿՐՏՍԵՐ»**. — Վերը յիշուած Յուդա-Թադէոսի եղբայրն էր, որուն հայրն էր Ալփէոս: Իր եղբօրը հետ ան ալ հետեւեցաւ Յիսուսի:

12. **ՅՈՒԴԱ ԻՍԿԱՐԻՈՎՏԱՅԻ**. — Յիսուսի 12 առաքեալներէն մէկը: Իսկարիոյ՝ քաղաքէն էր: Առաքեալներուն զանապահն էր եւ ինքն կը գնէր իրենց ապրուստին համար պէտք եղածները: Բայց Յուդա արծաթաւոր էր եւ իրեն յանձնուած սակէն սովոր էր գողնալ, այդ պահանգով ալ մասնեց իր Ուսուցիչը: Իբրեւսի ոսկիի փոխարէն, խոստացաւ Հրեաներուն ցուցնել այն տեղը, ուր կարելի էր բռնել Յիսուսը՝ գիշեր ժամանակ՝ առանց խռովութիւն հանելու: Եւ կատարեց իր խոստումը. սակայն երբ տեսաւ իր մասնութեան հետեւանքը, խղճի խայր զգաց, դրամը նետեց քահանաներուն առջեւ ու զնաց կախեց ինկղիմք: Կ'երեւի թէ չուանք վարելով, զլիսիվար ինկաւ ու ջախջախուեցաւ: Անոր վախճանը մեծ խրատ է ազանութեան դէմ, կեղծաւորութեան, անհաւատարմութեան եւ ապերախութեան դէմ:

13. **ՄԱՏԱԹԻԱ**. — «Մատթիա», կը նշանակէ *Տիրաջը պարզեւը*: Յիսուսի 72 առակերտներէն մէկն էր. Քրիստոսի Համբարձումէն ետք, 11 առաքեալները տեսնելով որ իրենց բիւնէն մէկ հոգի պակսեցաւ՝ Յուդայի անձնապաշտօնիւնովը, որոնցին անոր տեղ ուրիշ մէկը ընտրել: Ուստի վերահասուցին մէջ ժողովուեցան, աղօթեցին եւ վիճակ ձգեցին մէկ երկու հոգիի վրայ. վիճակը եղաւ *Մատթիային*, որով ան նկատուեցաւ 12 առաքեալներէն մէկը:

ԻՆ. ԴԱՍ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻԶԻ ՄԱՀԸ

Այդ ժամանակ Գալիլիայի վրայ թաղաւոր էր Հերովդէս, որ Մեծն Հերովդէսի, այսինքն Բեթզեհէ-մի մանուկները սպաննող Հերովդէսի որդին էր:

Փոքր Հերովդէս եղբայր մ'ունէր, որուն անունն էր Փիլիպպոս: Փիլիպպոս ամուսնացած էր միւս մէկ եղբոր աղջկան՝ Հերովդիայի հետ: Փոքր Հերովդէս Հերովդիային բաժնուիլ տուաւ Փիլիպպոսէն ու իրեն կին առաւ:

Յովհաննէս Մկրտիչ այս անպարկեշտ վարմունքը լսելով ծանր կերպով յանդիմանեց թէ Հերովդիան և թէ Հերովդէսը: Ուստի անոնք բարկացան և ուզեցին սպաննել զայն, բայց ժողովուրդէն վախցաւ Հերովդէս. միայն Յովհաննէսը բռնեց և բանաւ ձգեց:

Յովհաննէս Մկրտիչ իր բանտին մէջէն ալ միշտ կը յանդիմանէր, բայց Հերովդէս կը վախնար վնասելէ անոր:

Անգամ մը, երբ Հերովդէսի մէկ տարեդարձն էր, մեծ խնջոյք մը տրուեցաւ: Խնջոյքի միջոցին, Հերովդիա իր աղջիկը առաջուց խրատեց և զրկեց հրաւիրեալներուն մէջ՝ պարելու համար:

Բոլոր հրաւիրեալները գինովցած էին: Հերովդէսն ալ գինովցած էր: Հերովդիայի աղջիկը՝ Հերովդիադա այնքան գեղեցիկ կաքաւեց, որ թագաւորը դռնէն երկու երեք անգամ.

— Ուղէ՛, ինչ որ ուզես պիտի տամ, թագաւորութեանս կէսն ալ ուզես՝ պիտի շնորհեմ:

Այն ատեն Հերովդիադա իր մօրմէն խրատուած,

— Կը խնդրեմ որ, ըսաւ, Յովհաննէս Մկրտիչի գլուխը բերուի ինծի սասկուտեղին մէջ դրուած:

Հերովդէս տրամեցաւ, բայց հրաման ըրաւ որ Յովհաննէսը գլխատեն և գլուխը բերեն: Դահլճը դնաց և գլխատեց: Անոր աշակերտները եկան և վերցուցին անոր մարմինը:

ԻԶ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ԿԵՐԱԿՐԷ

Անգամ մը, Յիսուս Գալիլիայի մէջ, Գեննես տարեթի ծովակին մօտերը, անապատ տեղ մը կը գտնուէր: Ամէն կողմերէն ժողովուրդ եկած էին իր քարոզները լսելու: Օր մը, իրիկուան դէմ, աշաքարողները լսելու: Օր մը, իրիկուան դէմ, աշաքարողները Յիսուսի ըսին որ ժողովուրդը արձակէ,

մօտակայ գիւղերէն հաց գնելու և ուտելու համար: Յիսուս ըսաւ անոնց.

— Դուք կերակրեցէք ժողովուրդը:

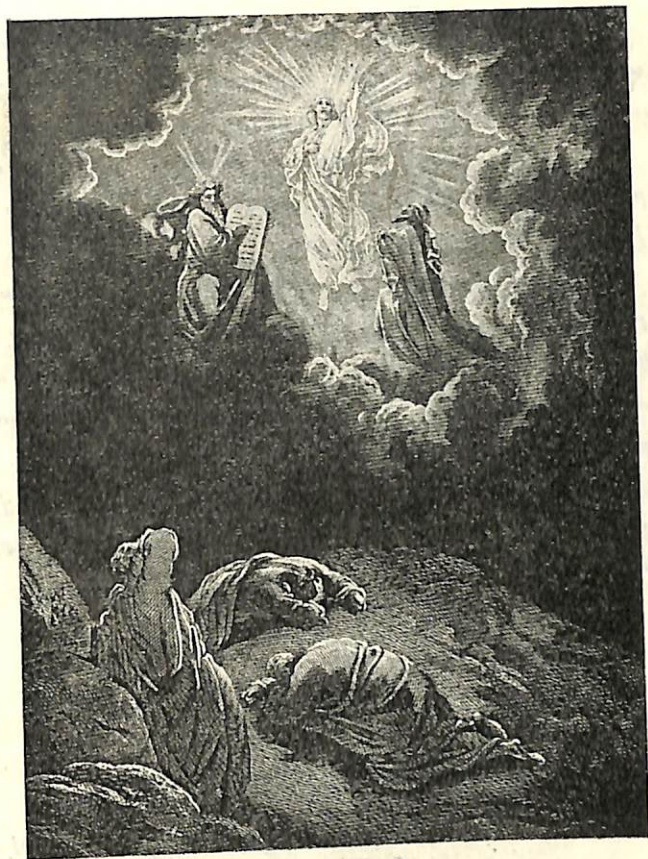
Աշակերտները պատասխանեցին թէ իրենք չառ քիչ հաց ունին և երկու ձուկ, որ այդչափ ժողովուրդին չի բաւեր: Յիսուս հրամայեց որ բաղմութիւնը 50ական հոգի կարգ կարգ նստեցնեն: Ապա առաւ աշակերտներուն հացերը և ձուկը, օրհնեց, բաժնեց և աշակերտներուն յանձնեց որ ժողովուրդին տան: Ամէնքը կերան և կշտացան ու 12 դամբիւղ փշրանք աւելցաւ:

Ժողովուրդը Յիսուսը կը փառաբանէր ըսելով թէ «Ան է ճշմարիտ Մարգարէն»: Անոնք ուզեցին Յիսուսը թագաւոր հռչակել, բայց ան շուտ մը նաւ դրաւ առաքեալները որ դիմաց անցնին և ինքը լեռը բարձրացաւ աղօթելու համար:

ԻԷ. ԳԱՍ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուս սովորութիւն ունէր չառ անգամ գիւղերները լեռան մը վրայ առանձնանալ և աղօթել: Անգամ մը իրեն հետ առաւ Պետրոսը, Յակոբոսը և

Յիսուսի Այլակերպութիւնը

Յովհաննէսը: Դիչերը երբ Յիսուս կ'աղօթէր, աշակերտները տեսան որ անոր դէմքը այլակերպեցաւ, փառաւոր կերպարանք մը առաւ, անոր զգեստները ձիւնի պէս ձերմկցան:

եւ ահա երեւցան նաեւ Մովսէս ու եղիա մարգարէները ու կը խօսէին Յիսուսի հետ: Պետրոս այս փառաւոր տեսարանէն զմայլելով, ըսաւ.

— Տէ՛ր, աղէկ է որ հոս մնանք. եթէ կ'ազնա երեք վրան չիսենք, մէկը քեզի, մէկը Մովսէսի ու միւսն ալ եղիային համար:

Երբ ան կը խօսէր տակաւին, լուսաւոր ամպ մը տեսան աշակերտները: Ամպին մէջէն ձայն մը եկաւ, որ կ'ըսէր. «Այդ է իմ սիրելի Որդին, անոր մտիկ ըրէք»: Այս ձայնը աղդեց աշակերտներուն վրայ, որոնք վախցան:

Յիսուս ձայնեց անոնց և արթնցուց: Երբ վեր նայեցան, միայն տեսան Յիսուսը, որ իրենց քով կեցած էր:

Ը Ն Թ Ե Ր Յ Ո Ւ Մ

Վ Ա Ր Դ Ա Վ Ա Ռ

1. Հին Հայերը հեքանոսական սօն մը ունէին: Վա-
նասուր անուն ասուած մը ունէին, որուն մասնաւոր
սօնախմբութիւնը կը կատարէին հայկական նոր տարիին,
որ կը հանգիպէր Օգոստոս ամսուն: Այդ սօնը կը կոչուէր
նաեւ ՆԱԻԱՍԱՐԴԻ կամ ԱՄԱՆՈՐԻ սօն եւ ասուածն
ալ կը կոչուէր ԱՄԱՆՈՐԱԲԵՐ, այսինքն Ամանոր բերող:

Այդ սօնին կը պատէին նաեւ ՎԱՀԱԳՆ եւ ԱՆԱՀԻՏ
ասուածները: Ընդհանրապէս այդ սօնին մեր նախնի-
ները ինքզինքնին կը զարգարէին վարդերով եւ վարդի
փունջեր կը նուիրէին իրենց ասուածներուն եւ ասուա-
ծուհիներուն: Այդ պատճառով սօնը կոչուած է նաեւ
ՎԱՐԴԱՎԱՍ: Նաւասարդի սօնը կը սօնէին Հայեր Բա-
գաւանի մէջ (Ալաւկէրս), Եփրատ գետին եզերքը: Այս սօնին
աղանի կը բոցնէին, իրարու վրայ ջուր կը սրսկէին:

2. Գրիգոր Լուսաւորիչ երբ քրիստոնէութիւնը հաս-
տատեց Հայոց մէջ, Հայոց Վարդավառի սօնը միացուց
Յիսուսի Ալաւկերպութեան յիշատակին հետ: Քրիստոն-
եաները պէտք է հոգիով նորոգուին այս սօնին: Եւ մենք
Հայերս՝ պէտք է յիշենք մեր նախնիներն ու հոգիով
վերանորոգուելու ձգտինք:

Ի Ը. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ Կ'ՕՐՀՆԷ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ

Օր մը, Յիսուս շատ յոգներ էր քարոզելով. ի-
րիկուան դէմ մէկ քանի մայրեր մօտեցան Յիսուսի.
իրենց մանուկները կը բերէին որ օրհնէ: Աշակերտ-
ները, տեսնելով որ շատ յոգնած է Յիսուս, կ'ար-
դիլէին մայրերուն՝ մանուկները Քրիստոսին քով
տանելու: Բայց Յիսուս ըսաւ.

— Թողէք որ մանուկները ինծի գան և յի' ար-
գիլէք, որովհետեւ երկիրնքի արքայութիւնը անոնց
նման եղողներունն է:

Յիսուս կ'օրհնէ մանուկները

Ապա գիրկն առաւ զանոնք, շոյեց և օրհնեց:
Ուրիշ օր մը, աշակերտները կը վիճաբանէին թէ
ո՞վ մեծ պիտի ըլլայ արքայութեան մէջ. ապա հար-
ցուցին Յիսուսի ալ: Այն ատեն Յիսուս մանուկ մը
կեցուց անոնց առջև և ըսաւ.

— Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, եթէ սա փոքրիկ
մանուկին պէս չըլլաք, չէք կրնար երկնքի արքա-
յութիւնը մտնել. ո՞վ որ այս փոքրիկին պէս խո-
նարէ է, ա՛ն է մեծ՝ երկնքի արքայութեան մէջ:

ԻԹ. ԴԱՍ

ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴԻՆ

Յիսուս չափ անգամ առականեր կը պատմէր,
անոնցմով իր ըսելիքը հասկցնելու համար: Այսպէս,
անգամ մը հետեւեալ առակը պատմեց:

Մարդ մը երկու որդի ունէր: Կրտսերն ըսաւ
իր հօրը. «Հա՛յր, տո՛ւր ինձ այն բաժինը, որ քու
ինչքերէդ ինծի կ'ընայ»: Հայրը երկու որդիին մէջ
բաժնեց իր ստացուածքը: Քիչ օր ետքը կրտսերը
հաւաքեց իրեն ինկած բաժինը և մեկնեցաւ հեռու
աշխարհ: Այդ հեռու երկրին մէջ սպառեց իր բոլոր
ունեցածը, անառակ կեանք մը վարելով:

Իր ունեցածը ուտելէն հացնելէն ետք, սաս-
տիկ սով մը տիրեց երկրին մէջ, և սկսաւ չքաւո-
րիլ: Ուստի մտաւ այդ երկրին բնակիչներէն մէ-
կուն ծառայութեան մէջ: Տէրը զրկեց իր արած խոյ
արածելու համար: Ան կ'ուզէր խոզերուն կերածէն
իր փորը կշտացնել, բայց ոչ ոք կուտար իրեն:

Վերջապէս սկսաւ մտածել ու ըսել. «Ո՛րքան
վարձկաններ կան իմ հօրս տունը, որոնք առատ
հաց ունին և ես այստեղ սովամահ կը կորսուիմ:
Պիտի ելլեմ երթամ հօրս և պիտի ըսեմ անոր.

— Հա՛յր իմ, յանցանք դորձեցի Աստուծոյ և քու առջև. այլևս արժանի չեմ քու սրբիդ կոչուելու. զիս քու վարձկաններէդ մէկին տեղ դիր:

Ելաւ եկաւ հօրը: Երբ դեռ հեռուն էր, հայրը տեսաւ զայն և յուզուեցաւ գթութեամբ. վազեց, առնոր վիզը փաթթուեցաւ ու համբուրեց զայն: Որդին ըսաւ անոր.

— Հա՛յր իմ, յանցանք դորձեցի Աստուծոյ և քու առջև. այլևս սրբիդ կոչուելու արժանի չեմ:

Հայրը թոյլ չտուաւ որ տղան իր խօսքը վերջացնէ և ըսաւ ծառաներուն. «Անմիջապէս բերէք ամէնէն գեղեցիկ պատմուճանը և հագցուցէք. մատանի մը անցուցէք անոր մատին և կօշիկներ՝ ոտքերուն: Բերէք նաեւ պարարակ եղը և մօրթեցէք. մեծ խնջոյք մը պիտի կատարենք, որովհետեւ իմ այս սրբին մեռած էր և ողջնցաւ, կորսուած էր և գտնուեցաւ»:

Բայց երէց սրբին դաշտն էր. երբ դարձաւ տուն և տեսաւ խնջոյքի պատրաստութիւնները, ըսաւ հօրը. «Այսքան երկար տարիներէ ի վեր ես քեզի կը ծառայեմ. երբեք անկատար չձգեցի քու հրամաններդ և դուն բնաւ ուշ մը չտուիր ինծի իմ բարեկամներու հետ ուրախանալու համար: Բայց երբ այդ սրբիդ իր բոլոր ինչքերը սպառած վերադարձաւ, մօրթեցիր պարարտ եղը»: Հայրը պատասխանեց. «Որդեա՛կ, դուն միշտ ինծի հետ ես և ինչ որ ունիմ քուկդ է. բայց պէտք է ուրախանալ, որ

բովհետեւ այս եղբայրդ մեռած էր և ողջնցաւ, կորսուած էր և գտնուեցաւ:

Լ. ԴԱՍ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ՈՉԽԱՐԸ

Յիսուս անգամ մը երբ կը քարոզէր, Փարիսեացիներն ու դավիթները կը արտոնջային ըսելով թէ՛ Յիսուս մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ ու կը խմէ, անոնց հետ կ'ապրի: Ուստի Յիսուս անոնց ուղղելով իր խօսքը, ըսաւ.

— Ձեզմէ ո՞վ է այն, որ եթէ ունենայ 100 ոչխար, և անոնցմէ մէկը կորսնցնէ, 99 հաւը չի ձգեր անապատին մէջ, երթալ կորսուածը փնտռելու և գտնելու համար: Երբ որ գտնէ, իր ուսերուն վրայ կ'առնէ զայն, կ'ուրախանայ և վերադառնալով իր տունը, կը կանչէ իր բարեկամները և դրացիները, ու կ'ըսէ անոնց. «Ուրախացէ՛ք ինծի հետ, որովհետեւ իմ կորսնցուցած ոչխարը գտայ»: Կ'ըսեմ ձեզի թէ՛ երկիրքի մէջ աւելի ուրախութիւն կ'ըլլայ մէկ մեղաւորի մը դարձին վրայ, քան թէ 99 արդարաւորուն համար, որոնք ապաշխարելու պէտք չունին:

Կողբուեալ Ոչխար

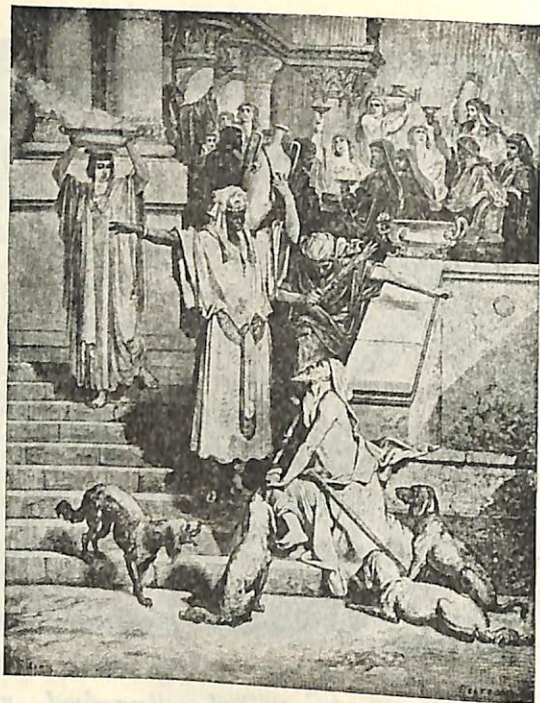
— Ես եմ Բարի Հովիւը: Բարի հովիւ մը իր ոչխարները կ'արածէ, անոնց առջեւէն կ'երթայ, ոչխարները անոր ետեւէն կ'երթան, որովհետեւ կը ճանչնան անոր ձայնը: Այսպէս, իմ ոչխարներս ալ կը հետեւին ինծի, որովհետեւ ես կը ճանչնամ զանոնք, անոնք ալ զիս կը ճանչնան: Ես վարձկան հովիւի պէս չեմ, ես իմ կեանքը կուտամ իմ ոչխարներուն համար:

ԼԱ. ԴԱՍ

ՄԵԾԱՏՈՒՆԸ ԵՒ ՂԱԶԱՐՈՍԸ

Յիսուս պատմեց նաեւ սա առակը:

— Ժամանակով հարուստ մարդ մը կար, որ կը հագնէր ծիրանի և բեհեզ և ամէն օր չքեղ խնջոյքներ կը սարքէր: Կար նաեւ աղքատ մը Ղազարոս անուն, որ հարուստին դրան առջև ինկած կը մնար, վերքերով ծածկուած էր և կը փափաքէր անոր սեղանին փշրանքովը իր փորը կշտացնել: Ոչ ոք իրեն բան մը կուտար. շուները կուգային կը լիզէին անոր վերքերը: Օր մըն ալ Ղազարոս մեռաւ և հրեշտակներուն միջոցաւ տարուեցաւ Հայր Աբրահամի գոգը: Հարուստն ալ մեռաւ և տարուեցաւ դժոխք: Աչքերը բարձրացնելով տեսաւ Ղազարոսը Հայր Աբրահամին գիրկը: Գոչեց. «Հա՛յր Աբրահամ, սղսթմէ ինծի, և զրկէ Ղազարոսը որ դայ մատին ծայրը ջուրը թրջէ և իմ պապական լեզուս զովացնէ»: Աբրահամ պատասխանեց. «Տղա՛ս, յիշէ՛ որ քու կեանքիդ համ պատասխանեց. «Տղա՛ս, յիշէ՛ որ քու կեանքիդ մէջ ամէն բարիք վայելեցիր, իսկ Ղազարոս թշուառութիւն, արդ, հիմա ան կը մխիթարուի, իսկ դուն կը չարչարուիս: Ատկէ զատ, մեր և քու միջև մեծ կը չարչարուիս: Այսպէս որ անցնիլ, երթալ խորխորատ մը կայ, այնպէս որ անցնիլ, երթալ գալը անկարելի է»:

Մեծատունը և Ղազարոս

Այն ատեն հարուստը ըսաւ. «Կ'աղաչեմ ուրեմն, հա՛յր, Ղազարոսը թող երթայ իմ հօրը առնել, թող հասկցնէ որ հինգ եղբայրներս ալ հոս չգան, չչարհարուին»: Բայց Արքայհամ պատասխանեց. «Անոնք ունին Մովսէսն ու մարդարէները, թո՛ղ անոնց մօտիկ ընեն: Եթէ անոնց մօտիկ չեն ըներ, մեռելներէն մէկն ալ եթէ յարութիւն առնէ, չպիտի հաւատան»:

ԼԲ. ԳԱՍ

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆ ԵՒ ՄԱՔՍԱՒՈՐԸ

Երկու մարդ ելան տաճարը աղօթելու, անոնցմէ մէկը Փարիսեցի էր, իսկ միւսը՝ մաքսաւոր: Փարիսեցին կեցած էր և կ'աղօթէր սա պէս.

— Աստուածս, չնորհակալ եմ քեզմէ որ ուրիշ մարդոց պէս չեմ, յափշտակողներուն, անիրաւներուն, չնացողներուն և կամ սա մաքսաւորին պէս չեմ. չարաթը երկու անգամ ծոմ կը պահեմ, ու ըստ որ ունեցածիս տասանորդը կուտամ:

Իսկ մաքսաւորը կեցած էր մէկ անկիւնը, չէր համարձակեր աչքն անգամ երկինք բարձրացնել, այլ իր կուրծքը ծեծելով, կ'ըսէր.

— Աստուած, ողորմէ՛ ինծի մեղաւորիս:

— Ձեզի կ'ըսեմ որ, ըսաւ Յիսուս, աս մարդը միւսէն աւելի արդարացած իր տունը դարձաւ. ուրովհետեւ ո՛վ որ իր անձը բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի, և ո՛վ որ իր անձը խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձրանայ:

Հ Ն Թ Ե Ր Յ Ո Ւ Մ

Փ Ա Ր Ի Ս Ե Յ Ի Ն Ե Ր Ը

Փարիսեցիները Հրեաներ էին, որ կը յարգէին Ս. Գիրքը եւ հրեական աւանդութիւնները: Մեծ կարեւորութիւն կուտային արտաքին արարողութիւններուն. կը լուսացուէին, պահէին կը պահէին, երկայն աղօթքներ կ'ընէին. ցոյցի համար եւ հրապարակով ողորմութիւն կուտային, հեքանոսներուն եւ մաֆաւորներուն հետ յարաբերութիւն չէին ընէր: Կեղծաւոր էին, ցոյցի համար բարեպաշտութիւն կ'ընէին. այդ պատճառով ժողովուրդին առջեւ մեծ յարգ կը վայելէին, մեծ անուն ունէին եւ ազդեցիկ էին: Անոնք կը հաւատային թէ հոգին անմահ է, եւ մարմինները մեռնելէ ետք յարութիւն պիտի առնեն:

Փարիսեցիներուն մեջ քարի եւ աստուածավախ մարդեր կային, բայց անոնց մեծամասնութիւնը կեղծաւորներ էին: Սիմէոն Ծերբունին, որ Յիսուս Մանուկը օրհնեց, Փարիսեցի մըն էր. նոյնպէս Փարիսեցի էին Յովսէփ Արեմաթացիին, Նիկողիմոս, Սողոմ, որ յետոյ կոչուեցաւ Պօղոս Առաքել:

Քրիստոս շատ անգամներ եւ ամեն տեղ կը դատաւարէր Փարիսեցիներուն կեղծաւորութիւնը ու վայ կը կարդար անոնց: Զանոնք կը նմանցէին ծեփուած գերեզմաններու, որոնք դուրսէն մաքուր եւ գեղեցիկ կ'երեւ-

նան, բայց ներսը լի են ապականութիւնով: Կը նմանցնէր պնակներու, զաւաթներու, որոնք դուրսէն մաքուր եւ, բայց ներսը աղտոյնալիցալից էին:

Փարիսեցիները միշտ լսելով Յիսուսի յանդիմանութիւնները, յիս պահեցին եւ որոշեցին սպաննել զայն եւ որոշումն զործադրեցին:

Հիմա Փարիսեցի կը կոչուին այն մարդերը, որ կեղծաւոր են, կ'ուզեն սուրբ երեւնալ, բայց սիրով ու գործով չար են:

ԼԳ. ԴԱՍ

ԱՅՐԻ ԿՆՈՋ ԵՐԿՈՒ ԼՈՒՄԱՆ

Անգամ մը Յիսուս կեցած էր տաճարի դրան մօտիկ, ուր դրուած էր գանձանակ մը: Յիսուս կը դիտէր թէ ինչպէս դրամ կը ձգէր ժողովուրդը:

Շատ հարուստներ եկան անցան ու շատ դրամ ձգեցին:

Եկաւ նաեւ աղքատ, որքեւայրի կին մը, որ գանձանակը ձգեց երկու լումայ:

Յիսուս կանչեց իր աշակերտները և ըսաւ.
— Տեսա՞ք սա կինը. ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ
այդ աղքատ որբեւայրին՝ դանձանակը ստակ ձգող-

Այրի կնոջ երկու լուծան

ներէն ամէնէն աւելին ձգեց. որովհետեւ ամէնքը
իրենց աւելորդէն ձգեցին, բայց տա կինը՝ իր չքա-
ւորութեանը մէջ՝ իր ունեցածը չունեցածը ձգեց:

ԼԳ. ԴԱՍ

ԲԱՐԻ ՍԱՄԱՐԱՑԻՆ

Յիսուս անդամ մը երբ կը քարոզէր, տեսաւ որ
Հրեայ վարդապետ մը իրեն մօտեցաւ և փորձելով
հարցուց.

— Վարդապետ, ի՞նչ ընելու եմ որ յաւիտե-
նական կեանք ժառանգեմ:

Յիսուս ըսաւ անոր.

— Ի՞նչ գրուած է Օրէնքի գիրքին մէջ:

Ան պատասխանեց և ըսաւ.

— Պիտի սիրեա քու Տէր Աստուածը քու բոլոր
սրտովդ, քու բոլոր անձովդ, քու բոլոր զօրու-
թիւնովդ և քու բոլոր միտքովդ և պիտի սիրեա
քու ընկերդ քու անձիդ պէս:

— Ուղիղ պատասխանեցիր, ըսաւ Յիսուս, ըրէ
ատիկա և պիտի ապրիս:

Օրէնքի դիտնականը ըսաւ Յիսուսին. «Ո՞վ է
իմ ընկերը»: Այն ատեն, Յիսուս հետեւեալ գեղե-
ցիկ առակը խօսեցաւ.

— Մարդ մը երուսաղէմէն երիքով կ'երթար.
ճամբան աւաղակներու ձեռքն ինկաւ, որոնք դայն
մերկացուցին, վիրաւորեցին ու կիսամահ թողու-
ցին դացին: Այնպէս պատահեցաւ, որ անկէ կ'անց-

Անդամ մը, Յիսուս Երուսաղէմ գտնուած ժամանակ, Փարիսեցիներու և դպիրներու ներկայութեան ըսաւ. «Ես և Հայրս մէկ ենք»։ Ուստի Հրեաները քարեր տօին քարկոծելու համար զայն, բայց Յիսուս քաշուեցաւ անոնց մէջէն ու հեռացաւ Երուսաղէմէն։ Գնաց Յորդանան գետին մօտերը կը շրջէր։

Այդ ժամանակ, մէկը եկաւ Յիսուսին և լուր բերաւ թէ Ղազարոս հիւանդ է, անոր երկու քոյրերը զինքը զրկած էին Քրիստոսի։ Յիսուս սպասեց երկու օր ևս և ճամբայ ելաւ դէպի Բեթանիա։

Երբ Յիսուս Բեթանիա հասաւ, Ղազարոս արդէն մեռած էր և չորս օրէ ի վեր թաղուած։ Մարթա Յիսուսին գալը իմանալուն պէս, վաղեց անոր առջև ու ըսաւ.

— Տէ՛ր, եթէ հոս եղած ըլլայիր, եղբայրս չէր մեռներ։ Բայց հիմա ալ, ես գիտեմ որ եթէ ուզես, Աստուած պիտի տայ քու ուղածդ։

— Եղբայրդ յարութիւն պիտի առնէ, պատասխանեց Յիսուս։

— Գիտեմ որ վերջին օրը յարութիւն պիտի առնէ, վրայ բերաւ Մարթա։

— Ես եմ Յարութիւնը և կեանքը, ըսաւ Յիսուս։ Մարթա գնաց Մարիամին ալ լուր տալու։ Տունը լեցուած էին միօրթարեւու համար եկողներ։ Մարթա Մարիամի ականջին փսփսաց։ Մարիամ Յիսուսի գալը իմանալով անմիջապէս ոտքի ելաւ ու մեկնե-

ցաւ։ Միօրթարողները կարծեցին թէ երկու քոյրերը գերեզման կ'երթան, իրենց եղբօր վրայ ողբալու։ Ուստի հետեւեցան անոնց։ Մարիամ Յիսուսը տեսնելով, Մարթայի հման խօսեցաւ և սկսաւ լալ։ Յիսուս ալ յուզուեցաւ և հարցաւ թէ՛ ո՞ւր թաղած են։ Յայց տունին Ղազարոսի գերեզմանը, որ քարայրի կը նմանէր։ Յիսուս պատուիրեց որ քարը վերցնեն։

— Տէ՛ր, ըսաւ Մարթա, հիմա հասած է, որովհետեւ չորս օրուան է։

— Ես քեզի չըսի՞ թէ՛ եթէ հաւատաս, Աստուծոյ փառքը կը տեսնես, պատասխանեց Յիսուս։

Քարը մէկդի տօին։

Այն ատեն Յիսուս աչքերը երկինք բարձրացուց ու ըսաւ. «Հա՛յր, շնորհակալ եմ քեզի որ ինծի լսեցիր, ես արդէն գիտէի որ Դուն միշտ զիս կը լսես. բայց զիս շրջապատող ժողովուրդին համար է որ կ'ընեմ, որպէսզի հաւատան թէ Դուն զրկեցիր զիս»։ Այս ըսաւ և բարձր ձայնով գոչեց.

— Ղազարոս, ե՛ր, դո՛ւրս եկուր։

Մեռելը անմիջապէս ելաւ։

ԼԶ. ԴԱՍ

ԶԱՔԷՈՍԻ ՀԱՒԱՏՔԸ

Հրեաները լսելով Ղազարասի յարութիւնը, աւելի բարկացան և որոշեցին Յիսուսը սպաննել: Յիսուս դարձեալ դնայ Յորդանանի մօտերը և կը քարոզէր:

Զաֆեոս ծառին վրայ

Յիսուս անգամ մը կ'անցներ Նեփոլէն, ուր կը բնակէր հարուստ մարդ մը Զաֆեոս անուն, որ մաք-

սապետ մըն էր: Զաֆեոս կ'ուզէր Յիսուսը տեսնել: Բայց որովհետեւ անոր ետեւէն կ'երթային մեծ բազմութիւն մը և ինքը հասակով կարճ էր, ելաւ հոն գտնուած ծառի մը վրայ:

Յիսուս, անցած տանն վեր նայեցաւ և զոչեց.

— Զաֆեոս, վա՛ր իջիր ատկէ, որովհետեւ այսօր քու տունդ պիտի բնակիմ:

Զաֆեոս չուտ մը վար իջաւ և մեծ ուրախութեամբ բնդունեց: Հրեաները կը արտեջային որ Յիսուս դարձեալ մեղաւորներուն հետ կը բնակի:

Զաֆեոս իր տունը բնդունելով Յիսուսը, ըսաւ.

— Տէ՛ր, հարստութեանս կէտը կուտամ աղքատներուն, և եթէ մէկը զրկած եմ, պատրաստ եմ չորս անգամ հատուցանելու:

— Այսօր փրկութիւն եղաւ քու տանդ, պատասխանեց Յիսուս: Դուն ալ Աւրահամի զաւակ մըն ես և ես եկած եմ կորսուածները փնտռելու և գտնելու:

ԼԵ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ԵՐՈՒՍԱՂԷՍ ԿԸ ՄՏՆԷ

Թէպէտ Յիսուսի թշնամիները կ'ուզէին զինքը սպաննել, բայց ան դարձեալ որոշեց երթալ Երուսաղէմ:

Յիսուս Երուսաղէմ կը մտնէ

Զիթենեաց լեռան ստոր Ռեբբազէ անուն գիւղ մը կայ: Երբ գիւղին մօտեցան, Յիսուս իր երկու աշակերտները զրկեց տան մը դրան առջև կապուած էջը բերելու համար: Նստաւ անոր վրայ ու գացին դէպի Երուսաղէմ:

Երբ Զիթենեաց լեռան վրայէն Երուսաղէմը տեսնուեցաւ, Յիսուսի հետեւորդները սկսան ուրախանալ և գոչել:

— Օրհնեալ ըլլայ Դաւիթի Որդին, փա՛ռք Աստուծոյ անունով եկողին, օրհնութիւն ի բարձունս: Երուսաղէմ մեծ բաղմութիւն կար. Զաաիկը մօտ էր և ամէն կողմէն ուխտաւորներ եկած լեցունած էին քաղաքը: Երբ քաղաքին մէջ իմացուե-

ցաւ Յիսուսի գալուստը, մեծ բաղմութիւն մը սկսաւ անոր առջևը ելնել. առին ձիթենիի և արմաւենիի ճիւղեր և կը գոչէին.

— Ովսանա՛ Դաւիթի Որդին, Իսրայէլի թագաւորին:

Շատերը զգեստներն կը փռէին անոր գրաստին ստքերուն տակ, շատերն ալ կանանց ճիւղեր ու ծաղիկներ կը սփռէին անոր անցնելիք տեղը: Երբ թափօրը Երուսաղէմ մտաւ, քաղաքը ստք ելաւ: Ամէնքը կը հաբցնէին իրարու:

— Աս ո՞վ է:

— Դաւիթի Նաղարէթէն եկող Յիսուս մարդարէն է, կը պատասխանէին:

Իսկ փարիսեցիները կառաւած, մօտեցան Յիսուսի և ըսին.

— Ձե՞ռ լսեր ի՛նչ կը գոչեն. ինչո՞ւ չես լսեցներ:

— Եթէ անոնք լսեն, պատասխանեց Յիսուս, քարերը պիտի աղաղակեն:

ԼԸ. ԴԱՍ

ԿԱՅՍԵՐ ԴՐԱՄԸ

Փարիսեցիները և դավիթները մարդ զրկեցին Յիսուսին, որ փորձեն դայն և յանցանք մը դանեն անոր վրայ՝ ամբաստանելու համար: Անոնք ներկայացան Յիսուսին և հարցուցին.

— Վարդապե՛տ, Հոռոմի կայսրին տուրք պէ՞տք է տալ. տա՞նք թէ չտանք:

Յիսուս պատասխանեց և պահանջեց որ դրամ մը բերեն և ցուցնեն իրեն: Երբ դրամը բերին, հարցուց անոնց.

— Դրամին վրայի նկարը կամ դիրը որո՞ւնն է:

— Կայսերն է, պատասխանեցին անոնք:

— Գացէ՛ք ուրեմն, ըսաւ Յիսուս, կայսերը կայսեր տուէք, Աստուծոյն ալ Աստուծոյ տուէք:

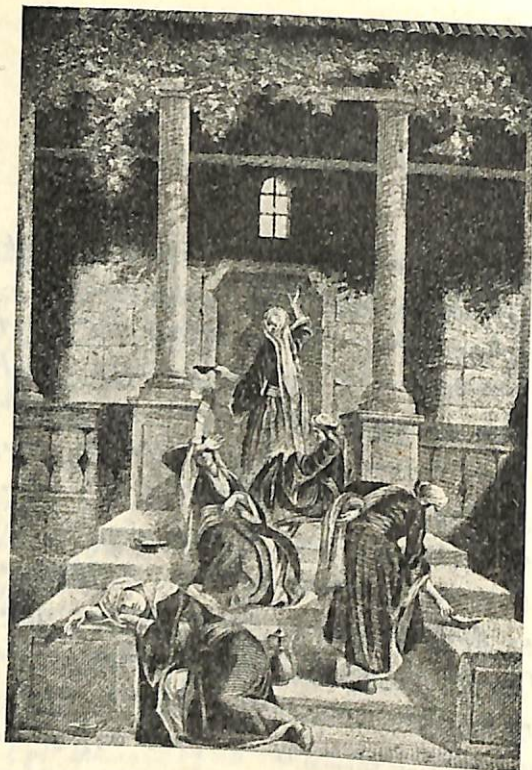
ԼԹ. ԴԱՍ

ՏԱՍԸ ԿՈՅՍԵՐՈՒ ԱՌԱԿԸ

Յիսուս Երուսաղէմի մէջ սկսաւ քարոզել մեծ բազմութեան մը առջև: Ու կ'ըսէր անոնց.

— Երբ Աւետարանը քարոզուի բոլոր ազգերուն և ժամանակը հասնի, աշխարհի վերջը պիտի դայ: Այն ատեն արեգակը պիտի խաւաբի, լուսինը լոյս չպիտի տայ այլևս, աստղերը երկինքէն պիտի թափին, երկինքի հիմերը պիտի խախտին: Սարսափը պիտի տիրէ երկրի վրայ, մարդիկ վախէն պիտի չորանան: Այն ատեն պիտի երեւնայ երկինքին վրայ Մարդու Որդին՝ Նշանը: Բոլոր ազգերը պիտի տեսնեն Մարդու Որդին երկինքի ամպերուն վրայ. անոնք հրեշտակներն ալ պիտի երեւնան: Պիտի հաւանոր հրեշտակներն ալ պիտի երեւնան: Պիտի հաւաքեն աշխարհի չորս անկիւններուն մէջ ցրուած Աստուծոյ ընտրեալները: Իսկ այս բաները ե՞րբ պիտի ըլլան, ոչ ոք գիտէ, բացի Աստուծմէ: Այդ բոլորը յանկարծ տեղի պիտի ունենան: Այն ատեն երկինքի արքայութիւնը պիտի նմանի Տասը կոյսերուն:

Տասը կոյսեր կային, որոնց հինգը իմաստուն էին, հինգը՝ յիմար: Անոնք ելան փեսային ու հարսին առջև: Ամէնքն ալ ունէին իրենց լապտերները:

Յիմար Կոյսերը

Իմաստունները իրենց լապտերներուն հետ առած էին ամանով իւզ, իսկ յիմարները չէին առած: Փեսան ուշացաւ: Յիմարներուն լապտերները սկսան մաքրիլ. այն ատեն անոնք իմաստուններէն խնդրեցին որ իրենց ունեցած եղէն տան: Իսկ իմաստունները

պատասխանեցին. «Գացէք վաճառականէն դնեցէք, որովհետեւ կրնայ ըլլալ որ մերինն ալ չբաւէ մեղի»: Երբ անոնք գացին դնելու, կէս գիշերին փեսան եկաւ: Իմաստունները անոր առջեւը ելան և անոր հետ ներս մտան: Ապա եկան յիմարները, դուռը զարկին, բայց փեսան ներսէն ձայնեց ու ըսաւ.

— Ծշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ չեմ ճանչնար զձեզ:

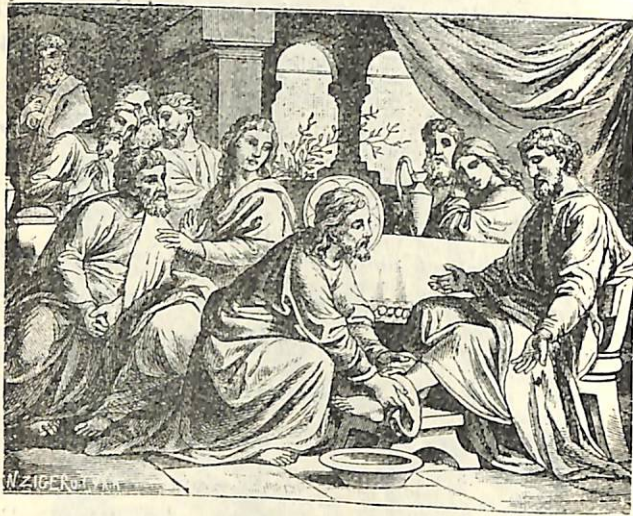
Ուրեմն, միշտ արթուն կեցէք, որովհետեւ չէք գիտեր թէ ե՛րբ Մարդու Որդին պիտի գայ:

Խ. ԳԱՍ

Վ Ե Ր Ջ Ի Ն Ը Ն Յ Ր Ի Ք Ը

Զատիկի տօնին Հինգշաբթի օրը Հրեաները սովորութիւն ունէին Զատիկի Գառը ուտելու: Յիսուս պատուիրեց իր աշակերտներուն որ պատրաստեն Գառը, ընթրիքի բազմելու համար:

Սեղանը պատրաստուած էր: Յիսուս իր 12 առքեալներուն հետ գնաց որոշուած տունը: Սեղան նստելէ առաջ, ան ուղեց խոնարհութեան գեղեցիկ օրինակ մը տալ: Կապեց զենջակ մը, առաւ կոնքը և սկսաւ իր աշակերտներուն ստքերը լուալ: Երբ Պետրոսի առջև եկաւ, ան ըսաւ.

Յիսուս կը լուայ Պետրոսի ոտերը

— Տէ՛ր, թոյլ չեմ տար որ լուաք իմ ոտքերը:

— Եթէ չլուամ այդ ոտքերը, ինծի հետ դործ չես ունենար այլևս, պատասխանեց Յիսուս:

— Տէ՛ր, դոչեց Պետրոս, լուա՛ որ միայն ոտքերս, այլև ձեռքերս ու գլուխս:

— Բաւական է ոտքերդ լուալը, դուն մաքուր ես, բայց ոչ բոլորովին:

Ապա կարգով լուաց անոնց ոտքերը, Պետրոսէն սկսելով, մինչև Յուդայի ոտքերը: Լուացումէն ետք, հանեց զենջակը, հաղաւ իր հագուստները, սեղան նստաւ և ըսաւ.

— Դիտե՞ք ի՛նչ ըրի: Դուք զիս կը կոչէք Վար-

դապեա և Տէր. ճիշտ կ'ըսէք: Արդ եթէ ես ձեր ոտքերը լուացի, դուք ալ պարտաւոր էք իրարու ոտք լուալ. ես օրինակ տուի ձեզի:

Ապա Յիսուս առաւ հացը, օրհնեց, կտրեց և բաժնեւոր, ըսաւ.

— Առէ՛ք, կերէ՛ք, այս է իմ մարմինը:

Յետոյ, առաւ գինիի բաժակը և ըսաւ.

— Առէ՛ք, խմեցէ՛ք ասկէ, այս է իմ արիւնը: Նոր Ուխտի արիւնը, որ պիտի թափի շատերու փրկութեան համար: Ամէն անգամ կատարեցէք այս՝ իբրև իմ յիշատակը:

Յիսուս յուզուեցաւ տեսնելով որ Յուդան չի զլջար: Անիկա դացեր Դպիրներուն և Փարիսեցիներուն հետ խօսք մէկ ըրեր էր. 30 արծաթի փոխարէն խոստացեր էր իր վարդապետը մատնել:

Յիսուս ըսաւ տխրութեամբ.

— Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. ձեզմէ մէկը զիս պիտի մատնէ:

Բոլոր աշակերտները տակն ու վրայ եղան, չփութեցան և իրարու կը հարցնէին. «Միթէ ե՞ս եմ, թեցան և իրարու կը հարցնէին. «Միթէ ե՞ս եմ, միթէ ե՞ս եմ»: Յովհաննէս Յիսուսին հարցուց թէ՛ ո՞վ է: Յիսուս պատասխանեց.

— Որի որ տամ առաջին պատառը, ան է:

Եւ առաջին պատառը տուաւ Յուդային: Ան ալ փոխանակ զլջալու, տեսնելով որ յայտնուեցաւ իր միտքը, ելաւ սեղանէն ու մեկնեցաւ:

ԽԱ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ԳԵԹՍԵՄԱՆԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Յուդայի մեկնելէն ետք, Յիսուս ըսաւ իր աշակերտներուն.

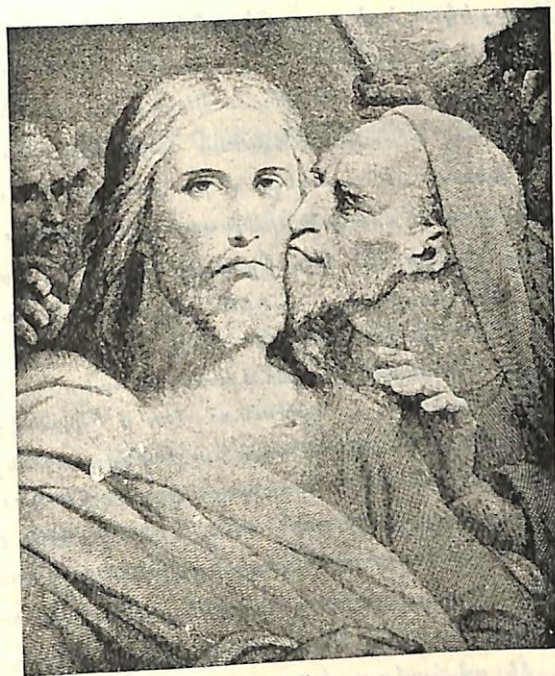
— Ես պիտի երթամ, ձեր մէջէն պիտի բաժնուիմ, բայց իմ բաժնուելէն առաջ պատուէր մը կուտամ ձեզի. «Սիրեցէք զիւրար, ինչպէս ես ձեզ սիրեցի»:

Յետոյ երկար խօսեցաւ Յիսուս, իր սիրտը բացաւ, յայտնեց թէ իր վերջին վայրկեանները եկած են: Քաջալերեց իրենները որ չյուսահատին: Յայտնեց թէ զինքը բռնելու պիտի դան քիչ ետքը և աշակերտները ցիր ու ցան պիտի ըլլան: Երբ Պետրոս ըսաւ թէ ամէնքը փախչին, ինք պիտի չփախչի, Յիսուս պատասխանեց.

— Աքաղաղը խօսելէ առաջ՝ երեք անգամ զիս պիտի ուրանաս:

Յիսուս և իր աշակերտները ելան. մութ գիշեր էր: Քաղաքէն դուրս Զիթենեաց լեռան ասդիի կողմը, վարը ձորին մօտ պղտիկ հիւղակ մը կար, հիւղակին բսլորաիքը կար ձիթենիի մեծ պարտէզ մը: Յիսուս շատ անգամ սովորութիւն ունէր այս պարտէզը երթալու: Այս անգամ ալ իր աշակերտներուն հետ գնաց այս պարտէզը:

Երբ Գեթսեմանի պարտէզը հասան, Յիսուս ըսաւ իր աշակերտներուն.

Յուդայի Համբոյրը

— Դուք կեցէք ալստեղ, ես երթամ աղօթելու: Իրեն հետ առաւ Պետրոսը, Յակոբոսը և Յովհաննէսը, հեռացաւ և ըսաւ անոնց.

— Հոգիս շատ ախուր է. կեցէք և հսկեցէք: Ապա, քիչ մը ևս հեռացաւ, երեսին վրայ ինկաւ և աղօթեց ըսելով.

— Հա՛յր, եթէ կարելի է, այս բաժակը ինձմէ հեռացուր. բայց քու կամքդ թող ըլլայ:

Յետոյ եկաւ երեք աշակերտներուն մօտ և ըսաւ.

— Սիմոն, կը քնանա՞ք, չկրցա՞ք ժամ մը արթուն մնալ ինծի հետ: Արթուն կեցէ՛ք և աղօթեցէ՛ք:

Դարձեալ հեռացաւ Յիսուս աղօթելու համար: Դարձին՝ տեսաւ որ աշակերտները քնացած են: Վերադարձաւ, նորէն աղօթքի կեցաւ: Քրտինքը պատեց անոր դէմքը, և կաթիլները արիւնի կաթիլներու նման գետին կը հոսէին: Այն ատեն տեսաւ հրեշտակ մը, որ քաջալերեց զինքը:

Եկաւ աշակերտներուն մօտ և ըսաւ.

— Ելէ՛ք հիմա և երթանք. ժամը եկած է. ահա Մարգու Որդին պիտի մատնուի մեղաւորներուն ձեռքը: Ելէ՛ք, ահա կը մօտենայ զիս մատնողը:

Յիսուս կը խօսէր տակաւին, երբ ահագին բազմութիւն մը եկաւ մտաւ պարտէզ. անոնք վառուած ջահեր ունէին, սուրեր, դանակներ: Անոնց առջեւէն կուգար Յուդան, որ մօտեցաւ Յիսուսին և բարեւելու ձեւով համբուրեց զայն:

— Յուդա՛, ըսաւ Յիսուս, համբուրելով կը մատնես զիս:

Այն ատեն բռնեցին Յիսուսը և կապեցին: Յիսուս բնաւ գիմադրութիւն չըրաւ. միայն ըսաւ.

— Ամէն օր ձեր մէջ, տաճարը կը քարոզէի, այն ատեն չբռնեցիք զիս, գիշերով կ'ուզէք բռնել հիմա:

Պետրոս սուրը քաշեց Յիսուսը ազատելու համար, բայց Յիսուս պատուիրեց անոր սուրը տեղը դնել, ըսելով. «Սուր բարձրացնողը սուրով կը կոտորուի»:

ԽԲ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ԴԱՏԱԻՈՐՆԵՐՈՒՆ ԱՌՋԵԻ

Տարին Յիսուս Աճճա քահանայապետին առջեւ: Անհա հարցուց Յիսուսի թէ ի՞նչ է իր քարոզածը: Յիսուս պատասխանեց.

— Ես ամէն ատեն յայտնի խօսեցայ. շատերը զիս լսեցին. ինչո՞ւ ինծի կը հարցնես, լսողներուն հարցութիւն:

Ծառաներէն մէկը ապտակ մը զարկաւ, ըսելով.

— Այդպէ՞ս կը պատասխանեն քահանայապետին:

— Եթէ գէշ բան մը խօսեցայ, վկայէ՛, ըսաւ Յիսուս, իսկ եթէ բարի խօսեցայ, ինչո՞ւ կը զարնես:

Անհա կապել տուաւ Յիսուսը և զրկեց կայիւս: Վիա քահանայապետին տուան: Հոն ալ սկսան դատել Յիսուսը: Ամէն կողմէն սուտ վկաներ բերին, հաստատելու համար թէ մահապարտ է ան: Բայց չյաջողեցան: Կայիափայի սիրտը նեղուելով, սոք ելաւ և ըսաւ.

— Կ'երդուընցնեմ քեզ որ ձիշտն ըսես, դո՞ւն ես Բրիստոսը, Աստուծոյ Որդին:

— Դուն կ'ըսես, պատասխանեց Յիսուս:

Կայիափա իր հանդերձը պատուեց, գոչելով.

— Ա՛լ ի՞նչ պէտք կայ վկաներու, լսեցիք ա՛սոր հայհոյութիւնը:

— Մահապա՛րտ է, մահապա՛րտ է, գոչեցին տաժանքը և սկսան թքնել անոր երեսը, ծեծել, ապտակել և ըսել.

— Մարգարէացիք, Քրիստոս, ո՞վ է քեզ զարնողը: Երբ առաւ եղաւ, բոլոր քահանայապետները, դպիրները և մեծերը վճռեցին որ Յիսուսը սպանեն:

ԽԳ. ԴԱՍ

ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՑՈՒՄԸ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԱԽՃԱՆԸ

Պետրոս իր խոստումին համեմատ, չուզեց հեռանալ Յիսուսէն: Երբ Գեթսեմանի պարտէզէն բռնեցին ու կը տանէին զայն, ինքն ալ ետեւնուն հետուէն հեռու կը հետեւէր:

Երբ Յիսուս՝ քահանայապետին առջև հանած կը դատէին, Պետրոս բազմ անգամ զինուորներուն հետ և վառուած կրակին քով կը տաքնար: Այն ատեն եկաւ քահանայապետին ազախիներէն մէկը և ըսաւ.

— Դո՛ւն ալ Յիսուս Նազովրեցիին հետն էիր:

— Ես չեմ ճանչնար զայն, ըսաւ Պետրոս, ուրանալով իր վարդապետը:

Քիչ ետք, ուրիշ ազախին մը տեսնելով զայն, ըսաւ. «Աս ալ Յիսուս Նազովրեցիին հետն էր»:

Պետրոս կրկին ուրացաւ, ըսելով թէ չի ճանչնար զայն: Քիչ յետոյ ուրիշ մը եկաւ և ըսաւ.

— Իրաւցնէ դուն ալ անոր աշակերտներէն մէկն ես, դուն ալ Գալիլիացի ես, լեզուդ զքեզ կը մասնէ:

Պետրոս սկսաւ երգուըննալ, ըսելով թէ չի ճանչնար այդ մարդը: Այդ միեւնոյն պահուն աքաղաղը խօսեցաւ. Այդ միջոցին Յիսուս կ'առաջնորդուէր զինուորներուն կողմէ, բակէն կ'անցնէր, տեսաւ Պետրոսը և ախուր կերպով նայեցաւ անոր:

Պետրոս յիշեց Յիսուսի խօսքը թէ՛ «Մինչև հաւուն խօսիլը երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս»:

Դուրս ելաւ Պետրոս և սկսաւ դառնապէս լալ:

Յուդա երբ տեսաւ որ Յիսուսը մահուան դատապարտեցին, զզջաց բրածին վրայ. իր առած 30 արծաթը տարաւ ետ տուաւ քահանայապետին ու դպիրներուն՝ ըսելով.

— Ես մեղք գործեցի անմեղ արիւնը ձեզի յանձնելով:

Բայց անոնք պատասխանեցին.

— Մեզի ի՛նչ, քու գիտնալիք բանդ է:

Այն ատեն դրամը նետելով առձաբին մէջ, Յուդա դնաց ինքզինքը կախեց: Իսկ իշխաններն ու քահանաները դրամն առնելով ըսին.

— Պէտք է այս դրամը պահել կամ գանձանաւ կը ձգել, որովհետեւ արեան գին է:

Ապա որոշեցին և գնեցին ագարակ մը, ու անիկա օտարականներուն գերեզմանոց դարձուցին:

ԽԴ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԵՒ ՇԵՐՈՒԼԴԵՍԻ ԱՌՁԵՒ

Հոռվմայեցի կուսակալն էր այդ ժամանակ Պիղատոս: Հրէից իշխանները և դպիրները որոշած էին մահուան դատապարտել բայց առանց Պիղատոսի հրամանին չէին կրնար: Ուստի Յիսուսը տարին անոր:

— Ի՞նչ ամբաստանութիւն ունիք ասոր դէմ, հարցուց Պիղատոս:

— Այս մարդը ժողովուրդը կը մոլորեցնէ, կայսեր հարկ վճարելը կ'արդիւլէ և ինքզինքը թագաւոր կը կոչէ, պատասխանեցին:

Յիսուս լուռ կը մնար: Պիղատոս հարցուց.

— Ձե՞ս լսեր քեզի դէմ ո՛րքան ամբաստանութիւններ կ'ընեն:

Յիսուս դարձեալ չպատասխանեց, Պիղատոս զարմացաւ. առաւ Յիսուսը ներս իր սենեակը տալու և հարցուց.

— Դո՞ւն ես Հրեաներուն թագաւորը:

— Իմ թագաւորութիւնս այս աշխարհէն չէ, պատասխանեց Յիսուս. եթէ այս աշխարհէն ըլլար, իմ ծառաները կը պատերազմէին, որպէսզի Հրեաներուն ձեռքը չմատնուիմ:

Պիղատոս դուրս ելաւ և Հրեաներուն ըսաւ.

— Ես այս մարդուն քով յանցանք չեմ գտներ:

Աւելի ևս սկսան աղաղակել և գոռալ.

— Այս մարդը Գալիլիայէն սկսեալ ամբողջ Հրէաստանի ժողովուրդը կը խռովեցնէ:

Պիղատոս ասկէ իմանալով որ Յիսուս Գալիլիացի է, Գալիլիայի թագաւոր Հերովդէս Փոքրին ղերկեց: Այդ ատեն Հերովդէս ալ Երուսաղէմ կը գլուխէր: Ան լսած էր Յիսուսի հրաշքները և կ'ուզէր տեսնել զայն: Հերովդէս չատ հարցումներ ըրաւ Յիսուսի, բայց բնաւ պատասխան մը չտացաւ: Այն ատեն ինք ալ սկսաւ ծաղրել և կրկին ղրկեց Պիղատոսի:

Պիղատոս դարձեալ ժողովուրդին սկսաւ խօսիլ և ըսել թէ Յիսուս յանցանք չունի, Հերովդէս ալ յանցանք մը չէ գտեր անոր վրայ, ուստի պէտք է արձակել զայն:

Զատիկի տօնին առթիւ, Հրեաները սովորութիւն ունէին դատապարտել մը արձակել: Այդ ատեն բանտն էր Բարաբբա անունով աւաղակ մը, որ սուտ մարդարէ մըն էր: Պիղատոս ժողովուրդին հարցուց որ երկուքէն ո՞րը կ'ընտրէ, Յիսուսը թէ Բարաբբան: Իշխանները և քահանաները գրգռած էին ժողովուրդը, որ կը պտտար. «Բարաբբան արձակէ»:

— Իսկ Յիսուսը ի՞նչ ընեմ, հարցուց Պիղատոս:

— Խա՛չը հանէ, խա՛չը հանէ կը պտտային:

Պիղատոս չատ աշխատեցաւ, բայց անօգուտ ըլլալը տեսաւ: Այն ատեն Յիսուսը յանձնեց Հրեաներուն և զինուորներուն որ չարչարեն:

ԽՆ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ

Զինուորները Յիսուսը առին իրենց հրապարակը տարին: Բոլոր գունդեր անոր գլուխը ժողովուրդացաւ: Հանուեցուցին, սիւնի մը կապեցին և խորազանով ձողկեցին:

Որովհետեւ Յիսուս ինքզինքը թագաւոր անուանած էր, կռնակը կարմիր վերարկու մը ձգեցին, գլուխը փուչէ պսակ մը դրին, ձեռքն ալ եղէգ մը տուած՝ վրան կը խնդային և առջեւը ծունկի դաւով,

— Ո՛ղջ լեր, թագաւոր Հրէից, կ'ըսէին:

Երեսը թքնելով, ձեռքէն եղէգը կ'առնէին ու գլխուն կը դարնէին: Այսպէսով Քրիստոսի գլուխը արիւնլուայ ըրին: Պիղատոս Յիսուսի այս վիճակը տեսնելով գթաց, ան կը յուսար թէ Հրեաներն ալ պիտի գթային: Ուստի դարձեալ Յիսուսը ժողովուրդին ցոյց տուաւ և յայտնեց թէ անմեղ է. ուղեց արձակել, բայց ամբոխը կը պռար չարունակ.

— Խա՛չը հանէ, խա՛չը հանէ:

Պիղատոս դարձեալ աշխատեցաւ, չառ ջանաց որ Յիսուս ազատուի, բայց անհնար եղաւ:

— Եթէ զինքը արձակես, կայսեր բարեկամ չես, կը գոչէին անոնք. ուստի Պիղատոս վախցաւ. ջու-

րով կոնք մը բերել տուաւ, ձեռքերը լուաց՝ ըսելով.

— Ես այս անմեղին արեան համար յանցանք չունիմ:

— Անոր արիւնը մեր և մեր որդիներուն վիզը թող ըլլայ, կը պռռային անոնք:

Այն ատեն Պիղատոս Յիսուսը անոնց ձեռքը տուաւ խաչելու համար:

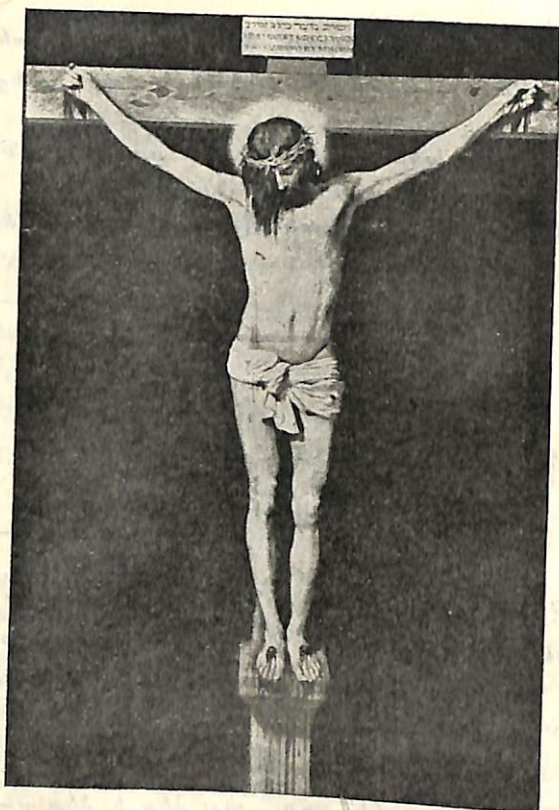
ԽԶ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽԱԶԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Զինուորները Յիսուսին վրայէն կարմիր վերարկուն մէկդի առին ու խաչը ուսը տուած՝ սկսան դէպի Գողգոթա երթալ: Երուսաղէմի փողոցներէն անցած ատեն, բարեպաշտ կիներ կուլային անոր վրայ: Յիսուս անոնց դառնալով, ըսաւ.

— Ի՞մ վրայ մի՛ լաք, այլ ձեր և ձեր զաւակներուն վրայ լացէք. որովհետեւ օր պիտի դայ, որ զաւակ չունեցողին երանի պիտի տան:

Խաչը այնքան ծանր էր, որ Յիսուս չէր կրնար տանիլ: Կէս ճամբան հանդիպեցան Սիմոն Կիրենացի անուն մէկուն, որ իր արտէն կը դառնար. զինուորները բռնի խաչը անոր կռնակը դրին:

Յիսուս խաչին վրայ

Գողգոթա հասնելէ ետքը, Յիսուսի տուին լեւ-
զիով խառնուած գինի: սովորութիւն էր ասիկա,
բոլոր խաչուողներուն կուտային որ ցաւ չզգան:
Յիսուս չուզեց ճաշակել այդ դառն ըմպելին: Վեր-

ջապէս զինքը գամեցին խաչին վրայ ու խաչը արն-
կեցին: Իրեն հետ խաչեցին նաեւ երկու աւաղակներ,
ու անկեցին մէկը աջ կողմը, միւսը՝ ձախ կողմը:

Ամէն խաչուողի խաչին վրայ տախտակ մը կը
կենար, որուն վրայ գրուած կ'ըլլար գործած յան-
ցանքը: Պիղատոս տախտակի մը վրայ գրեց ՅԻՍՈՒՍ
ՆԱԶՈՎՐԵՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀՐԷԻՑ: Քահանայապետները
չուզեցին այսպէս գրուիլը, բայց Պիղատոս ըսաւ.

— Ինչ որ գրեցի գրեցի:

Զինուորները Յիսուսի զգեստները իրենց մէջ
բաժնեցին. անոր պատմութեան ալ առանց կարի
ըլլալուն համար, վիճակ ձգեցին:

Յիսուս անհանդուրժելի ցաւերու մէջ էր. Հըր-
եաները, Դպիրները, Փարիսեցիները կը ծաղրէին և,

— Եթէ Քրիստոսն է, թող իջնէ խաչէն, կ'ըսէին:

— Եթէ Հրէից թագաւորն ես, փրկէ ինքզինքդ:

Երկու աւաղակներէն մէկն ալ կը ծաղրէր Յի-
սուսը, բայց միւսը ըսաւ.

— Մենք մեր արժանի պատիժը գտանք, իսկ
ան անմեղ է, ինչո՞ւ կը ծաղրես: Տէ՛ր Յիսուս, երբ
արքայուլթեամբդ գաս, յիշէ՛ զիս:

— Այսօր հետո գրախտին մէջ պիտի ըլլաս,
պատասխանեց Յիսուս:

Յիսուս խաչին վրայ էր, երբ երկինքը մթնեց,
երկիրը խաւարով պատուեցաւ: Յիսուս խաչին վրա-
յէն զինքը չարչարողներուն համար կ'աղօթէր:

— Հա՛յր, ներէ անոնց, որովհետեւ չեն դիտեր թէ ինչ կ'ընեն: Ապա գոչեց ան.

— Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ թողուցիր զիս: Բիչ յետոյ յայանեց թէ ծարու էր:

— Զինուորին մէկը լեղիով խառն քացախ թաթխուած սպունգ մը երկարեց Յիսուսի բերնին: Ան ճաշակեց և գոչեց.

— Ամէն բան կատարեալ է: Եւ յետոյ ըսաւ.

— Հա՛յր, հոգիս քու ձեռքդ կ'աւանդեմ:

Գլուխը ծռեց, հոգին աւանդեց: Երկիրը շարժեցաւ, գերեզմանները բացուեցան, առձարին մեծ վարագոյրը մէջտեղէն վերէն վար պատուեցաւ: Հոն դանսող զինուորիկներուն հարիւրապետը խոստովանեցաւ, բռնելով. «Արդարեւ Աստուծոյ Որդի է սա»:

Խ Ա Չ Ի Տ Օ Ն Ե Ր Ը

Գ Ի Ի Տ Խ Ա Չ

Ա. հաչը՝ Քրիստոսի մահէն ետք՝ նետուած էր Երուսաղէմի մէկ աղբակոյտին մէջ, որ կը գտնուէր Գողգոթայի մօտիկ:

Երբ որ Կոստանդիանոս քաղաւորին մայրը՝ Հելլի-նէ քագուհին եւ անոր կիներ քրիստոնէայ եղան, եւ երբ Կոստանդիանոս 324 քուականին՝ քրիստոնէութիւնը իբ-

րեւ պետութեան կրօնք ընդունեց, այն ժամանակ՝ Հելլի-նէ քագուհին ուզեց Երուսաղէմ երթալ եւ Քրիստոսի հաչը գտնել: Գնաց Երուսաղէմ եւ մեծ ճիգերով ու զոհողութիւնով պրպտումներ քաւ, հարցունքներ ընելով իմացաւ քե հաչը նետուած է աղբանոցին մէջ: Փորել տուաւ այն տեղը, ու գտնուեցան երեք խաչեր, որոնցմէ մէկը Յիսուսինն էր, միւս երկուքն ալ երկու աւազակ-ներունն էին:

Այս դէպքը իբրեւ մեծ ու յիշատակելի օր մը նրկատուեցաւ եւ տօն սահմանուեցաւ:

Այդ տօնն է որ կը կոչուի Գ.Ի.Տ ԽԱՉ:

Վ Ե Ր Ա Յ Մ Ա Ն Խ Ա Չ

Քրիստոսի եօթներորդ դարուն, Պարսից խոսրով քաղաւորը Հռոմէներուն դէմ պատերազմ հրահարակեց, մեծ բանակներով քաղեց յունական բազմաթիւներուն վրայ եւ հասաւ մինչեւ Մարմարա ծովը, մինչեւ Սկիւսար: Արշաւեց Սիւրիա եւ Պաղեսին, ու գրաւեց Երուսաղէմը:

Յիսուսի հաչը, որ Երուսաղէմ կը գտնուէր, գերի տարաւ Պարսկաստան: Բոլոր քրիստոնէայ ժողովուրդները մեծ սուգի մէջ մտան, որովհետեւ իրենց համար նուիրական եղող հաչը գերի տարուէր էր:

Բիւզանդիոնի նշանաւոր կայսրերէն մէկը, որ կը կոչուէր Հերակլ, ուզեց Քրիստոսի հաչը ազատել: Եր-

կարատե ու կասաղի պատերազմներ ըրաւ, քանի մը անգամներ յաղթեց Պարսից քաղաւորին, եւ վերջապէս խաչը ազատեց:

Խաչը տարուեցաւ Երուսաղէմ, ուր Պաղեստինի այն ասեմուան Եպիսկոպոսը մեծ հրապարակի մը վրայ Տնկեց զայն, որպէսզի բոլոր հաւատացեալները տեսնեն եւ ուրախանան:

Այս հանդէսը՝ իբրեւ տօնախմբութիւն՝ որոշուեցաւ կատարել ամեն տարի: Ահա այդ տօնն է, որ բոլոր Եկեղեցիները կը կոչեն ՎԵՐԱՅՄԱՆ ԽԱՉ:

Վ Ա Ր Ա Գ Ա Յ Խ Ա Չ

Հռիփսիմեան կոյսերը Վանայ մօտ Վարազայ վանքը ապրած են քիչ մը ասեմ: Ս. Հռիփսիմէ կոյսը իրեն վիզէն կախած ունեւ տրուեցաւ խաչի մը կտոր:

Երբ Հայոց Տրդատ քաղաւորը հալածանք հանեց քրիստոնեաներուն դէմ, Հռիփսիմեան կոյսերը ստիպուեցան փախչիլ Վարազայ լեռէն:

Այդ ժամանակ, խաչին կտորը՝ իրենց գտնուած տեղը, Վարազայ լեռան վրայ, հողին տակ պահեցին: Ժամանակ անցնելէ ետքը, խաչափայտին այդ մասը գտնուեցաւ Հայոց կողմէ:

Ուստի հայ Եկեղեցին մասնաւոր տօնախմբութիւն մը կը կատարէ անոր յիշատակին համար: Այդ տօնն ալ կը կոչուի ՎԱՐԱԳԱՅ ԽԱՉԻ ՏՕՆ:

ԽԵ. ԴԱՍ

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Յ Ա Ղ Ո Ւ Մ Ը

Իրիկուան դէմ, Պիղատոսի հրամանով, զինուորները գացին խաչուածները վար տանելու եւ թաղելու: Որովհետեւ մեծած չէին ըլլար, սովորուած էր որ խաչուողներուն ծուկերը կը կտրուէին, թիւն էր որ խաչուողներուն ծուկերը կը կտրուէին, կը ջարդէին. այդ ցաւէն կը մեռնէին: Զինուորները ջարդեցին Յիսուսի երկու կողմը խաչուած աւագակներուն ծուկերը:

Բայց տեսնելով որ Յիսուս արդէն մեծած էր, անոր ծուկերը չկտրուեցին:

Միայն զինուորներէն մէկը, մեծած ըլլալն իմանալու համար, նիզակով Յիսուսի կողը խոցեց. անկէ վաղեց արիւն եւ ջուր:

Յովսէփ Արեմաթացի անուն հարուստ մարդ մը կար, որ Հրեաներու ծերակոյտէն մէկն էր: Ան Պիղատոսէն խնդրեց որ Յիսուսի մարմինը վերցնէ ու թաղէ: Պիղատոս ընդունեց:

Կար նաեւ Նիկողեմոս անունով հարուստ մէկը, որ նոյնպէս Հրեայ երեւելիներէն մէկն էր: Ան ալ խուկ տարաւ. երկուքը մէկ խաչէն վար տան զայն: Հարուստ եւ երեւելի մարդոց մարմինը սովորաբար

Յիսուսի Թաղուժը

խուռնկերով կ'օծէին. այնպէս ալ ըրին Յիսուսի, պատեցին զայն ու թաղեցին մօտիկը գտնուած պարտէզին մէջ: Այս պարտէզը Յովսէփ Արեմաթացիինն էր. գերեզմանն ալ իրեն համար պատրաստել տուածն էր:

Հրէից իշխանները Պիղատոսին ըսին.

— Ան խաբւրան իր ողջ եղած ատեն ըսած էր թէ «Երեք օրէն յարութիւն պիտի առնեմ»: ուստի գերեզմանին քով երեք օր պահապան կեցուր, չըլլայ թէ աշակերտները զան գիշերը դողնան մարմինը և ձայն հանեն թէ յարութիւն առած է:

Պիղատոս յանձնարարեց որ իրենց ուղածին պէս երթան պահպանութիւն ընել տան: Անոնք ալ գացին գերեզմանին դուռը կնքեցին և պահապաններ դրին:

ԽԲ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուսի մարմինը երկու օրէ ի վեր կը գըտնուէր գերեզմանի մէջ: Կիրակի առաւուն կանուխ, Մարիամ Մագդաղիկացի, Յակոբի մայրը Մարիամ և Սողոմէ եկան գերեզման՝ Յիսուսի մարմինը օծելու: Ճամբան իրարու կ'ըսէին.

— Ո՞վ պիտի վերցնէ գերեզմանին դուռը:

Հոն հասնելով տեսան որ քարը մէկդի առնուած էր և գերեզմանն ալ պարտաւ էր: Մարիամ Մագդաղիկացի շուտով դարձաւ առաքեալներուն

Մարիամ Մագդաղինացի եւ Յիսուս

պատմելու համար: Բայց միւս կիները տեսան հրեշ-
տակ մը, որ ըսաւ իրենց.

— Մի՛ վախճաք: Գիտե՞մ որ Յիսուս նազով-
րեցին կը փնտռէք. բայց ինչո՞ւ մեռելներուն մէջ
կը փնտռէք զայն. յարութիւն առաւ, հոս չէ: «Զե-
աստ, այլ յարեաւ»: Դացէք եւ ըսէք աշակերտներուն:

Յետոյ եկան Պետրոս եւ Յովհաննէս: Մագդաղի-
նացի անոնց ըսեր էր թէ Յիսուսի մարմինը գող-
ցուած էր գերեզմանէն: Ուստի կ'ուզէին աչքովն ին-
տեսնել ու համոզուիլ:

Հաղիւ Պետրոս եւ Յովհաննէս մեկնած էին գե-
րեզմանէն, երբ Մարիամ Մագդաղինացի վերադար-
ձաւ հոն: Երբ գերեզմանին բոլորաթիւը կը պտըտէր,
տեսաւ Յիսուսը. այնպէս կարծեց թէ պարաիզպանն
է, եւ ըսաւ անոր.

— Տէ՛ր, եթէ դուն վերցուցած ես, ըսէ՛ ին-
ծի, ո՞ւր դրած ես զայն, որ առնեմ:

— Մարիա՛մ, գոչեց Յիսուս:

— Օ՛, վարդապե՛տ, աղաղակեց Մարիամ:

— Գնա՛ եղբայրներուս եւ ըսէ՛ անոնց. կ'ել-
նեմ ես գէպի իմ Հայրը ու ձեր Հայրը, գէպի իմ
Աստուածը եւ ձեր Աստուածը:

ԽԹ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ԷՄՄԱՌՈՒՍԻ ՄԷՋ

Այդ միեւնոյն օրը, երկու աշակերտները կ'եր-
թային Էմմաուս անուն գիւղ մը, որ Երուսաղէմէն
երկու մղոն հեռու էր: Անոնք երկուքը կը խօսակ-
ցէին վերջին երկու օրուան մէջ Յիսուսի պատահած
դէպքերուն վրայ: Այն ատեն Յիսուս մօտեցաւ ա-
նոնց, բայց անոնք չճանչցան զայն: Ըսաւ անոնց.

— Ի՞նչ բանի վրայ կը խօսակցիք եւ ինչո՞ւ
տխուր էք:

Անոնցմէ մէկը, Կղեովպաս անուն, ըսաւ.
— Երուսաղէմի մէջ դուն միայն կաս որ այս
օրերս պատահածները չգիտես:
Ապա պատմեցին թէ Յիսուս Նազաւրեցին ի՛նչ

Յիսուս Էմմաուսի մեջ

դործեր ըրած էր, իրենք հաւատացած էին որ նա
էր Մեսիան, բայց ան խաչուեցաւ և երեք օր է
գերեզմանն է:

— Ո՛վ անմիտներ, ըսաւ Յիսուս, դուք չէ՞ք
կարդացեր մարգարէները. Յիսուս այդ բոլոր նե-
ղութիւնները պիտի կրէր փառաւորուելէ առաջ:

Ապա, սկսաւ մէկիկ մէկիկ մարգարէներէն
փաստեր բերել ու համոզել զանոնք:

Գիւղին մօտեցեր էին. Յիսուս այնպէս ձեւա-
ցուց, որպէս թէ աւելի հեռուն պիտի երթար: Ա-
նոնք խնդրեցին որ այդ իրիկուն իրենց մօտ մնայ:
Յիսուս ընդունեց, միասին սեղան նստան. առաւ
հացը, օրհնեց ու տուաւ անոնց:

Այն ատեն անոնց աչքերը բացուեցան ու ձանչ-
ցան: Յիսուս աներեւոյթ եղաւ: Անմիջապէս սեղա-
նէն ելան, երուսաղէմ դարձան ու պատմեցին ի-
րենց ընկերներուն: Անոնք ալ իմացուցին թէ Յի-
սուս Պետրոսին ալ երեւցած էր և քաջալերած:

Ծ. ԳԱՍ

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ

Այդ իրիկունը երբ առաքեալները մէկտեղ հա-
ւաքուած էին, յանկարծ Տէրը երեւցաւ ու ըսաւ.

— Խաղաղութիւն ձեզի:

Այս անակնկալ երեւոյթէն ա՛յնքան շփոթե-
ցան, որ կարծեցին թէ ոգի է տեսածնին:

— Ինչո՞ւ խռովեր էք, ըսաւ Յիսուս: Մի՛ վախ-
նաք. ես նոյնն եմ. չօչափեցէք զիս ու տեսէք. ո՛-

դին մարմին ու ոսկոր չունի, բայց կը տեսնէք թէ
ևս ունիմ:

Ապա ցոյց տուաւ ձեռքերուն ու ոտքերուն
ձեղքերը: Անոնք տակաւին ասուշ դարձած կը զար-
մանային: Այն ատեն կերակուր ուղեց, խորոված
ձուկ ու մեղր դրին անոր առջև. կերաւ և մնացոր-
դը յանձնեց: Յետոյ սկսաւ Ս. Գիրքէն փաստերով
համոզել: Ամէնէն ետքը ըսաւ.

— Ինչպէս որ Հայրս զիս զրկեց, ևս ալ ձեզ
կը զրկեմ, դացէք քարոզեցէք:

Թովմաս մէջերնին չէր: Երբ յետոյ եկաւ և
սկսած էր, չհաւատաց ու ըսաւ.

— Մինչև որ մասս կողը չկոխեմ, չեմ հաւատար:

Յաջորդ շարթուն դարձեալ յայտնուեցաւ Յի-
սուս: Թովմաս հոն էր: Յիսուս հրաւիրեց զայն և ըսաւ.

— Շօշափէ՛ վէրքերս և անհաւատ մի՛ ըլլար,
այլ հաւատացեալ եղիր:

— Տէ՛ր իմ և Աստուած իմ, գոչեց Թովմաս:

— Դուն տեսար ու հաւատացիր, ըսաւ Յիսուս,
երանի՛ անոնց, որ չտեսած կը հաւատան:

ԾԱ. ԴԱՍ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԸ

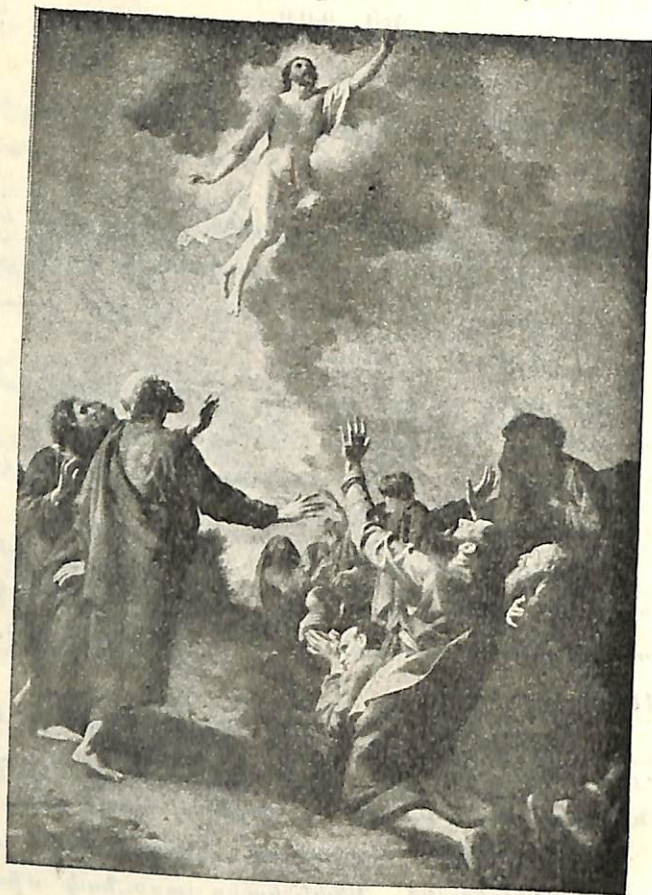
Այնուհետև Յիսուս բաղձաթիւ անդամներ և-
րեւցաւ իր աշակերտներուն և քաջալերեց զանոնք,
քարոզեց անոնց: Քառասուն օրեր այսպէս յայտ-
նուեցաւ անոնցմէ շատերուն:

Վերջապէս օր մը, զիրենք առաւ և Զիթենեաց
լեռը տարաւ. հոն զիրենք օրհնեց, քաջալերեց և
յանձնարարեց որ իր Աւետարանը քարոզեն ամէն
կողմ. ապա սկսաւ համբառնալ:

Յանկարծ լուսաւոր ամպ մը եկաւ ծածկեց
զինքը: Երբ անոնք աչքերնին յառած շարունակ կը
դիտէին, իրենց երեւցան լուսաւոր թեւերով երկու
հոգիներ ու ըսին.

— Գալիլեացիներ՛ր, ի՞նչ կեցեր երկինք կը
նայիք. այն Յիսուսը, որ հիմա զձեզ թողուց, եր-
կինք ելաւ, նոյնպէս օր մը դարձեալ պիտի գայ:

Աշակերտները այս լսելով, երկրպագեցին ու
դարձան երուսաղէմ: Անկէ ետքը շարունակ միա-
սին կ'ապրէին, անվախ կերպով կը քարոզէին Յի-
սուսի աւետարանը:

Յիսուսի Համբարձումը

ՊԵՆՏԵԿՈՍՏԷ

Պենտեկոստի տօնը կը կատարենք Զատիկէն ետք 50 օր ետք: Ան յիշատակ է առաքելներու վերնասուընդ հաւաքուելուն եւ Ս. Հոգիի գալստեան: Այդ պահառով այս տօնը կը կոչուի նաեւ ՀՈԳԵԳԱՆՈՒՍՏ:

Յիսուս իր յարուբեցնէ 40 օր ետք համբարձաւ իր առաքելներու ներկայութեան: Անոնց խոստացաւ միաբարիչ Ս. Հոգին զրկել, որպէսզի քաջալերուին եւ Քրիստոսի կրօնը քարոզելով տարածեն:

Երբ անգամ մը Յիսուսի առաքելները եւ առաքելները հաւաքուած էին վերնասան մէջ, եւ Յիսուսի յարուբեան յիշատակը կը կատարէին, ամենքն ալ սկսան ներշնչուիլ եւ համարձակ քարոզել Քրիստոսի Աւետարանը:

Այդ միջոցին Երուսաղէմի մէջ աշխարհի ամեն կողմերէն ուխտաւորներ հաւաքուած էին: Արդէն Պաւլոսի տօնէն մինչեւ Պենտեկոստէ՝ ուխտաւորները կը մնային Երուսաղէմի մէջ:

Այդպիսի ուխտաւորներու բազմութեան մը առջեւ Պետրոս առաքելը սկսաւ անվախ կերպով քարոզել: Յայտնեց թէ Յիսուս Հրեաներուն սպասած Մեսիան էր, որ աշխարհ եկաւ, սորվեցուց մարդոց նեւարիս կրօնը, խաչուեցաւ Հրեաներէն, քաղուեցաւ ու յարուբիւն առաւ:

Անոր այս խօսքերը լսելով կը զարմանային եւ շատերը հաւատալով Քրիստոնեայ կ'ըլլային: Ահա այս դեպքին յիշատակն է ՀՈԳԵԳԱՆՈՒՍՏԻ ՏՕՆԸ:

Ս. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ

Նրբ Բրիսոս համբարձաւ, առաքեալները եւ բոլոր հաւատացեալները սկսան միասին ապրիլ, մեկսեղ աղօթել, մեկսեղ նաշել եւն։ Ուստի ընտրուեցան 7 *սարկաւաղներ* կամ *սպասաւորներ*, որպէսզի առաքեալներուն օգնական ըլլան։ Այդ 7 սարկաւաղներէն մեկն էր Ս. Ստեփաննոս։ Ան լեզուագէտ, խելացի եւ եռանդուն մեկն էր։ Համարձակ կը փարփէր Բրիսոսի Աւետարանը։ Այդ պատճառով ունեցաւ բազմաքիւ բռնամիներ, որոնք զրպարսեցին զայն եւ ըսին քե՛ս Աստուծոյ դէմ հայհոյած է։ Տարին Հրեաներուն մեծ դատարանը, եւ սկսան դատել։

Ս. Ստեփաննոս զեղեցիկ ու երկար հառ մը խօսեցաւ։ Այդ հառի միջոցին ժողովուրդը պահանջեց որ զայն մահուան դատապարտեն. դատաւորներն ալ այնպէս ըրին։

Տարին զայն Նրուսադեմի պարիսպէն դուրս տեղ մը, եւ սկսան փարկոծել։ Նրբ սուրբին վրայ փառք կը նետէին, ան աչքերը երկինք դարձուցած կը խնդրէր Աստուծոյ որ ներէ զինքը փարկոծողներուն։

Այսպէս, փառքով տակ աւանդեց իր հոգին։

Ս. ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

Ս. Պօղոս ծնաւ Կիլիկիոյ Տարսոսն քաղաքը։ Կրթուեցաւ եւ լաւ յուճարէն սորվեցաւ։ Արհեստ մըն ալ սորվելու համար աշխատէր եղաւ խորանակարի (շաւքրնի) մօտ։

Իր ծնողքը զինքը զրկեցին Նրուսադեմ, ուր *Գամարիէլ* անուն գիտուն մարդ մը կար. անոր քով ուսաւ Ս. Գիրքը եւ իր ազգին պատմութիւնն ու լեզուն։

Պօղոս կը կոչուէր նաեւ *Սաւուղ* կամ *Սօղոս*։ Ան սկսաւ մեծ համբաւ վաստիլ։ Զինքը կը սիրէին բոլոր մեծ Հրեաները։ Սօղոս նախապէս կը հալածէր քրիստոնեաները։ Ս. Ստեփաննոսը փարկոծողներէն մեկն ալ ինքն էր։

Քրիստոնեաները չարչարելու համար, որ մը Գամակոս զնաց։ Համբան՝ լուսեղէն ամպի մը մէջէն, Բրիսոս երեւցաւ անոր եւ ըսաւ.

— Սաւուղ, Սաւուղ, ինչո՞ւ կը հալածես զիս։

— Ո՞վ ես, Տէ՛ր, հարցուց Սօղոս։

— Ես եմ Յիսուսը, զոր կը հալածես։ Գիտն իմ ընտրուած մարդն ես. ե՛լ եւ փարփէ իմ աւետարանը։

Պօղոս ելաւ. լոյսէն աչքերը կուրցած էին։ Գնաց Դամասկոս, ուր քրիստոնեայ մը զինքը բժշկեց։ Անկէ ետքը, Պօղոս դարձաւ առաքեալ։ Ամեն տեղ կը փարփէր եւ քրիստոնեութիւնը կը տարածէր։

Շատ տեղ այցելեց. զնաց Փոքր Ասիոյ շատ մը քաղաքներ, Անտիոք, Նիքիտոս, Տրովադա, Իկոնիոն, Գադախա։ Այցելեց Թեսաղոնիկէ (Սելանիկ), Աթէնք, Նրուսադեմ։ Մեծ վճանգներ անցուց, բանտարկուեցաւ, ծեծուեցաւ, չարչարուեցաւ, կապուեցաւ։ Հրեաները ուղեցին զինքը սպաննել, կապեցին։ Պօղոս կայսեր բողոքէն փրկուած տարին զինքը Հռոմ. ազատ արձակեցին։ Բայց յետոյ Նիքիտոս կայսեր ժամանակ բռնուեցաւ եւ սպաննուեցաւ Հռոմի մէջ։

Պօղոս գրած է բազմաքիւ նամակներ իր աշակերտներուն եւ հաւատացեալներուն։

Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԿՐՏՁԻ ԾՆՈՒՆԴԸ. — ՅԻշԷԼ
ՀԻՔԻԿ ԽՈՒՐՈՒԹԻՒՆՆԸ՝ ՈՒԹԵՐՍՐԴ ՕՐԸ ԱՆՈՒՆՐ ԴՆԻ-
ԼՄԸ. ԸՆԴՀԱՆՐԱԱԿԵՍ ՄԱՆ ՎԵՃԵՐՐ ԿՐ ԴՆԵՒԻՆ ՎԱՆԿԱՆ
ԱՆՈՒՆՐ, — ԶԱՔԱՐԻԱ ԽՐԱՄՈՒԼԱԾ Է. հաւատքը դո-

2. ՅԻՍՈՒՍԻ ԸՆԾԱՅՈՒՄԸ. — Եգիպտոսի ան-
դերանիկներուն սպաննութեան իբրև յիշատակ, Իս-
րայէլի ամէն անդրանիկ արու Աստուծոյ կը նուիր-
ուէր: Ընծան էր՝ գառ մը ողջակէզի համար, աղ-
քառները կրնային տանիլ երկու տարակ (Ղևտ. ԺԲ.
6—8): Մարիամ և Յովսէփ աղքատի նուէրը կուտան:
Սիմէոն յէկն էր այն 72 ուրբերներէն, որ 275
(Ն. Ք.)-ին Հին Կտակարանը յունարէնի թարգմանե-
ցին: Սիմէոն կարգաւորվ Մեսիայի գալստեան մասին

մարդարէներուն զրաճները, կը բաղձայ ականատես
ըլլալ ու ողջ կը մնայ, ապրելով չուրջ 300 տարի:

Է. ԵԳԻՊՏՈՍ ՓԱՆՈՒՍՏԸ. — Հերոդէէս մարդա-
պան է: Պատմութիւնը կը հաստատէ թէ Հարաշար
մահ մը ունեցաւ ան (որդէնալից եղաւ): — Բեթզե-
նէմի մանուկները քրիստոնէութեան առաջին զոհերն
են. առանց զոհի արդիւնք չկայ, առանց զոհի դա-
ղափար չի տարածուիր:

Ը. ՅԻՍՈՒՍ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ. — Յիսուս մանկու-
թենէն իսկ կը սիրէ Աստուծոյ տաճարն ու աստուա-
ծային խօսքերը, չուզէր հեռու մնալ անոնցմէ: —
Յիշել Երբայեցւոց սովորութիւնները ուխտաւորու-
թեան մասին, խմբով երթալ գալը: — Հրէից մէջ
12 տարեկան աղան չափահաս կը նկատուէր. ուրեմն
Յիսուս անհնազանդ մը չէր:

Թ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻԶ. — Հարկ է ծանրանալ
և նոր ծանօթութիւններ տալ աշակերտներուն Յոր-
դանան դեռի, Փարիսեցիներու և Սաւուկեցիներու մա-
սին: — Յովհաննէս անկաշառ, աներկիւղ քարոզիչ
մըն է: — Կ'ունենայ իրեն աշակերտներն ու հետե-
ւողները:

Ժ. ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ. — Զուրը նկատ-
ուած է իբրեւ մաքրիչ: Յովհաննէս կը մկրտէր իր
հետեւողները ի նշան մաքրութեան և վերանորոգու-
թեան: Յովհաննէս կը ճանչնայ Յիսուսը և համես-
թեամբ կը մերժէ մկրտել: — Հին քահանայապետնե-
րը և քահանաները կը մաքրուէին, կը լուացուէին
պաշտօնի ձեռնարկելէ առաջ: Յիսուս հանդիսաւոր
կերպով կը մանէ իր պաշտօնին մէջ: — Յիսուս կ'ա-

ղօթէ և երկինք կը բացուի. աղօթքը միշտ կը բա-
նայ երկինքը:

ԺԱ. ՅԻՍՈՒՍԻ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆԸ. — Յիսուս ալ կը
պատրաստուի իր մեծ գործին համար: Մարդոց առ-
ջն դրուած է բարին ու չարը. Հարէն հեռանալ և
բարին ընտրել իրենց կամքին ձգուած է:

ԺԲ. ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ. — Յի-
սուսի առաջին աշակերտներէն կ'ըլլան Յովհաննէսի
աշակերտները և համեստ զբաղումով մարդիկ (ձըկ-
նորս): Յուցնել Նաքանայիի հաւատքը, Փիլիպպոսի
անկեղծ նուիրումը: Պետրոս աշխատասէր, հնազանդ,
հեզ, անձնուէր և հաւատաւոր մէկն էր:

ԺԳ. ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ. — Զուրը գինիի
դարձներէն աւելի մեծ հրաշք է միլիոնաւոր մարդոց
որոնք զէպի բարին փոխելն ու առաջնորդելը: —
Յիսուս չի մերժեր ուրախութիւնը, վայելքը: Յար-
մար տաւն մարդոց ուրախութեան կը մասնակցի:
Ան ձգնաւորութիւն չի քարոզեր, այլ կեանքի մէջ
սուրբ և անարատ ապրիլ:

ԺԴ. ՅԻՍՈՒՍ ՏԱՃԱՐԸ ԿՐ ՄԱՔՐԻ. — Յիսուս
հոռ Յովհաննէսի յիշած գառնուկը չէ, այլ արդար
զայրոյթով լեցուն մէկը. նախանձախնդիր Աստու-
ծոյ տաճարին սրբութեան:

ԺԵ. ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՍԱՄԱՐՍՅԻ ԿԻՆԸ. — Յիսուս
սովոր էր իր մօտը գտնուած կամ իր տեսած իրերէն
օրինակ առնել և քարոզել: Զրհորին քով աղբիւրին
ջուրը օրինակ կը բերէ. կենդանի ջուրը իր վար-
դապետութիւնն է: Սամարացի կիներ չուտով համոզ-
ուեցաւ և հաւատաց Յիսուսի. անչառ անոր հաւա-
տացող կիներէն մէկը դարձաւ յետոյ: — Յիսուս Հըր-

եաներու անձկամտութիւնը չունի, կ'ուզէ ջնջել ազգամիջեան ատելութիւնները: — Ճշմարիտ երկրպագութիւնը կապուած չէ տաճարին տեղին ու դիրքին, այլ երկրպագողի սիրան ու մաքրութիւնն է կարեւոր:

ԺԶ. ՆԱԶԱՐԷԹԻ ՔԱՐՈՉՈՒԹԻԻՆԸ. — Նկարագրել Հրէից Սինականներն ու սովորութիւնները: Սինականները ժողովարաններ էին, ուր Շաբաթ և տօնօրեր կը հաւաքուէին, ժողովրդապետը կամ նախագահը պաշտամունքը կը վարէր. ներկաներէն փափաքողը կը կարգար Հին Կառկարանէն կտոր մը և կը մեկնէր: Յիսուս նոյնը կ'ընէ: Ան կը յայտնէ ինքզինքը որպէս Մեսիա: — Մարգիկ յաճախ անձերը կը դատեն անոնց ծագումը նկատի առնելով, ինչ որ սխալ է: — Իսրայէլացիք Մեսիայի մասին սխալ գաղափար ունէին. անոնց կարծիքով, ան պիտի գար, թագաւոր պիտի ըլլար, իսկ Հրեաները պիտի իշխէին միւս բոլոր ցեղերուն:

ԺԷ. ՀՐԱՇԱԼԻ ԶԿՆՈՐՍՈՒԹԻԻՆԸ. — Նկարագրել Կափառնաումը և Գեցնեսարէի ծովը, անոյ ջուր, ձկնաչատ: — Պետրոս կը յայտնուի հնազանդ հաւատացող: — Հասարակ ձկնորսութենէ քարոզչութեան պատիւին կը բարձրանայ ան՝ շնորհիւ իր բարի յատկութիւններուն:

ԺԸ. ԱՆԴՄԱՆՈՅԾԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻԻՆԸ. — Այս հրաշքը պէտք է ծառայեցնել իբր միջոց աշակերտներուն մէջ արթնցնելու հետեւեալ գաղափարները. ա) հաւատքը միշտ կը վարձատրուի, բ) Փարիսեցիական կեղծաւորութիւնն ու խճճանքը կը պախարակէ Յիսուս, գ) Յիսուս կը պահանջէ որ զինքը ճանչ-

նան իբրեւ Մեսիա, թշուառներուն, տառապողներուն բարեկամ. «Եկա՞ք առ իս ամենայն վաստակեալք և բեռնաւորք և ես հանգուցից զձեզ», դ) Յիսուս կը պահանջէ իր հետեւողներէն որ նոյնպէս վարուին: «Երանի ողորմածաց, զինքա ողորմութիւն գտցեն»: «Բարի արարէք տաւելաց ձերոց»:

Ի. ՀԱՐԻԻՐԱՊԵՏԻՆ ԾԱՌԱՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱՊԵՏԻՆ ԱՂԶԻԿԸ. — Այս հրաշքները նոյնպէս պէտք է ծառայեցնել իբրեւ միջոց Քրիստոսի քարոզած գաղափարները ճանչցնելու, կրկնելով նախորդ դասին մէջ յիշուած սկզբունքները:

ԻԱ. ՆԱՅԻՆԻ ՊԱՏԱՆԻՆ. — Յիսուս գթութեան վարդապետն է. Ան եկաւ սրբելու որբին արցունքը, սփռելու տառապողներուն վիշտերը, մխիթարելու սղաւորները. «Երանի սղաւորաց, զինքա մխիթարեսցին»:

ԻԲ. ԲԵԹ ՀԵԶԴԱՅԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻԻՆԸ. — Բեքիեզդայ կամ Բեքիազդայ կը նշանակէ Տուն Հիւանդաց: Նկարագրել այդ շէնքին ներքին մասը. աւազան, բոլորարիքը կամարակապ սրահներ: — Անդամալոյծը լսած էր անշուշտ Յիսուսի մասին. խոր հաւատք ունէր Յիսուսի նկատմամբ, իր հաւատքը օգնեց իրեն: — Փարիսեցիներուն, դպիրներուն ծայրայեղ ծիսաւորութիւնը ցուցնել. Շաբաթ օր բժշկելու մեղք կը սեպեն. բարեգործութիւնը ոչ մէկ ատեն մեղք է:

ԻԳ. ՄԱՏԹԵՈՍ ԵՒ ՄԻԻՍ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ. — Յիսուս հարուստներէն ալ իրեն աշակերտ կ'ընտրէ, որպէսզի չըսուի թէ անոր աշակերտները ամէնքն ալ խեղճ անձեր են: Յիսուս չի քաշուիր զինքը ցուցնելէ որպէս բժիշկ հիւանդաց, հովիւ հօտերու, մխի-

քարիչ սպաւորաց ևն. — Ամէն անգամ երբ լուրջ գործ մը ունի կատարելիք, Յիսուս նախ կ'աղօթէ: Աղօթքը մարդոց համար ուղիղ ճամբայ ցուցնող միջոցն է. մարդուն ներքինը կը զօրացնէ, կը քաջալերէ իր դժուարութիւններուն մէջ:

ԻՆ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ՄՍՀԸ. — Յուցնել Հերովդէսի ապականուած բարքը, Յովհաննէսի անվեհեր, աներկիւղ ոգին: Անոր կեանքը սկիզբէն միջնադէպէն կ'աղօթէ մարդոց յանցանքներուն յանդիմանութիւնը: Յուցնել նաև Հերովդիայի մեղսակցութիւնը. ան պէտք չէր իր օրինաւոր ամուսինէն հեռանալ: — Յովհաննէսի առաքինութիւններն ևն. ա) Անկեղծութիւն, բ) Անձնութեան պարզութիւն, գ) Նախանձախնդրութիւն Աստուծոյ օրէնքներուն ևն:

ԻԷ. ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ. — Աղօթքը կ'առաջնորդէ մարդկային ներքին մաքրութեան: Արդար, անբիծ մարդը կը ճառագայթէ, ձիւնէն աւելի ճերմակ (մաքուր), արեւէն աւելի փայլուն (չքեղ) կերպով: Յիսուսի աստուածային մաքրութիւնը փայլեց իր վրայ. աշակերտները տեսան: — Մովսէս և Նղիա Հին Ուխտի մեծ դէմքերը տեսնուեցան անոր մօտ. Աստուած անգամ վկայեց: — Հրեաները Երուսաղէմի մէջ սպաննել կ'ուզէին. Պետրոս կ'առաջարկէ չհրթալ Երուսաղէմ, այլ մնալ հոն՝ երեք տաղաւարներու մէջ: Յիսուս չի փախչիր չարչարանքէն:

ԻԸ. ՅԻՍՈՒՍ ԿՕՐՀՆԷ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ. — Մանուկները կ'ըլլան անմեղ, բարի, խոնարհ: Անոնց այդ յատկութիւնները կը սիրէ Յիսուս և կը պատուիրէ իր աշակերտներուն անոնց պէս ըլլալ, հեղ, խոնարհ, անմեղ և բարի:

ԻԹ. ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴԻՆ. — Կրտսեր որդին ասկէ քախտ է, անհնազանդ, շուայտ և ցոփ: Կը զղջայ ու կը դառնայ: Հայրը ներսզամիտ, համբերող, գթած է: — Այս առակը պէտք է ձեկնել. Հայրը՝ Աստուած է, որդիները՝ մարդիկ ևն: Աստուած յանցաւորներուն կը թողու որ իրմէ հեռանան, որովհետեւ բոնի հնազանդութիւն չի սիրեր: — Զարգացման բաժին: Խաղաղութիւնը կենդանի էր Հրէից մէջ և սոսկալի խռով պիղծ կենդանի էր Հրէից մէջ: — Արդար-անպատուութիւն էր խաղաղութեան պէտք է ուրաները (երէց որդի) Աստուծոյ նման պէտք է ուրանար իրենց կորսուած եզրօր դարձին վրայ:

Լ. ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ՈՁՈՍՐԸ. — Աստուծոյ անսահման սէրը դէպի մարդիկ: — Ինչո՞ւ թոյլ կուտայ Աստուած որ մարդիկ հեռանան իրմէ, Աստուած չուզեր բռնանալ մարդոց ազատութեան, ազատ կամքին վրայ. յիշել նախորդ առակը:

ԼԱ. ՄԵԾԱՏՈՒՆԸ ԵՒ ՂԱԶԱՐՈՍԸ. — «Երանի ողորմածաց, զի նոքա ողորմութիւն գացին»: Հարստութիւնը չանարդեր Յիսուս, բայց կ'անարդէ այն հարուստները որ եսասէր ևն, որ չեն ուզեր օգնել թշուառին, աղքատին: Ողորմիլ միայն դրամ նել թշուառին, աղքատին: Ողորմիլ՝ օգնել, նուիրել ըսել է: Ետալով չըլլար. ողորմիլ՝ օգնել, նուիրել ըսել է: Երանի կուտայ ուրեմն այն ողորմածներուն, որոնք ծուլութիւնը չեն քաջալերեր, կը գթան, կ'ողորմին:

ԼԲ. ՓԱՐԻՍԵՅԻՆ ԵՒ ՄԱՔՍԱՒՈՐԸ. — Յիսուս կը պախարակէ Փարիսեցիներուն հպարտութիւնը, դո՛ւստութիւնը, կեղծաւորութիւնը և ցուցամուլութիւնը: Փարիսեցիներն ինքզինքը կը դովէ, ինքնագով մըն են: Փարիսեցիներն ինքզինքը կը դովէ, ինքնագով մըն են: Աստուծոյ առջև, իր աղօթքը զղջում մը չէ. միշտ

մաքսաւորինը զղջում է: Աղօթքին մէջ մարդիկ պէտք է ըլլան խոնարհ, անկեղծ, հեզ:

ԼԳ. ԱՅՐԻ ԿՆՈՋ ԵՐԿՈՒ ԼՈՒՄԱՆ. — «Մարդ հայի յերեսս և Աստուած հայի ի սիրտ»: Շատեր նուէրներ կուտան իրենց յաւելուածէն, մարդոց մէջ երեւնալու, փառաւորութիւն համար: Հարուստները իրենց աւելորդէն կուտան, մինչ հասարակ ժողովուրդը իր տասնոցներով աւելի տուած կ'ըլլայ: Յիսուս հարուստներու տուածը չանարդեր, այլ կը հրաւիրէ զանոնք որ առատաբարութեամբ նուիրեն. «Այժմեքիդ տուածը ձախը թող չիմանայ»:

ԼԵ. ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ամէնէն աւելի պէտք է ծանրանալ հետեւեալ գաղափարներուն վրայ. ա) Յիսուս անձնուէր ու սիրող բարեկամ մըն է. բ) Այս կեանքէն զատ հոգեկան կեանք մը կայ, հոգիի անմահութիւն մը կայ, որուն պէտք է հաւատանք. գ) Յիսուս կ'ուզէ իր փառքը ցուցնել այս դարձով: — Իբրեւ զարգացման բաժին կարելի է Հրէից գերեզմաններու մասին ծանօթութիւններ տալ: Անոնք գեանի մէջ՝ կոնակի վրայ պտուկած չէին դներ դիակները. անոնց գերեզմանները ընդհանրապէս ժայռի մէջ փորուած խուցերու կը նմանէին:

ԼԶ. ԶԱՔԷՈՍԻ ՀԱՒԱՏՔԸ. — Բաղդաստել Զաքէոսն ու Մատթէոսը. ցուցնել անոնց հաւատքը. Յիսուս մեղաւորները կը փնտռէ: Կորուսեալ ոչխարը փնտռող հովիւն է:

ԼԷ. ՅԻՍՈՒՍ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԿԸ ՄՏՆԷ. — Ծանրանալ այն կէտի վրայ որ Յիսուսը կալանաւորելու որոշում տրուած է արդէն. Յիսուս գիտէ, բայց դար-

ձեալ անձնուիրութեամբ կը դիմէ Երուսաղէմ՝ քարոզելու համար: — Մէկ անգամ միայն Յիսուս թոյլ կուտայ որ ժողովուրդը արտայայտէ իր յարգանքը և փառաբանութիւնը. ան կ'ուզէ ազդեցութիւն գործել Երուսաղէմ հաւաքուած ուխտաւորութեան վրայ: Յիսուս կը յայտնէ ինքզինքը որպէս Մեսիա:

ԼԸ. ԿՍՅՍԵՐ ԴՐԱՄԸ. — Յիսուս ծուղակը չիյնար: Ան կը հաշտեցնէ աշխարհի իշխանութիւններ: Ան կը հաշտեցնէ աշխարհի իշխանութիւններու և Աստուծոյ հանդէպ մարդոց ունեցած պարտու և Աստուծոյ հանդէպ մարդոց ունեցած պարտութիւնը կամ կը բաժնէ զանոնք: — Յիսուսի թագաւորութիւնը հոգեւոր է, սիրտերու թագաւորութիւնն է և ո'չ թէ աշխարհային:

ԼԹ. ՏԱՍԸ ԿՈՅՍԵՐՈՒ ԱՌԱԿԸ. — Իբր զարգացման բաժին՝ ծանօթացնել աշակերտներուն Հրէից հարսանեկան սովորութիւնները, որոնցմէ օրինակ կ'առնէ Յիսուս իր առակը պատմելու համար: — Յայկ'առնէ Յիսուս իր առակը պատմելու համար: ա) Արքնութիւն հաւատուն դարձնելիք գաղափարներն. բ) Անմահութեան կամ գեւոր փրկութեան համար. գ) Վարձատրութիւն և պատիժ նաեւ բարոյական դործերու համար: թիւն և պատիժ նաեւ բարոյական դործերու համար: Մարդիկ այս աշխարհի մէջ իսկ կը ստանան իրենց վարձատրութիւնն ու պատիժը (խղճի գոհունակութիւն, խղճի խայթ ևն.):

Խ. ՎԵՐՋԻՆ ԸՆԹՐԻԲԸ. — Իբր զարգացման բաժին՝ յիշել Հրէից սովորութիւնները Պաւսի աօնին նկատմամբ (բաղարջ հաց ուտել, գառն՝ ոսկորները հաւատմամբ (բաղարջ հաց ուտել, գառն՝ ոսկորները հաւատնց կտրելու, օրհներգ սեղանին վրայ, սեղանին վրայ գտնուող մեծին կողմէ հացն ու դինին բաշխուելու ևն.): Յիշել նաեւ արեւելքի հին մէկ սովորութիւնը՝ հիւրերուն ոտքը լուալու: — Յիսուս խո-

հարձութեան, մաքրութեան, անձնութեան գա-
ղափարները կ'ուզէ արմատացնել: — Զղջման կը
հրաւիրէ Յուդան, բայց անօգուտ: — Նկարագրել
Յուդայի հոգեկան խոտովքը, ներքին յայզկըրը, մո-
լութիւնները (արծաթսիրութիւն, եսասիրութիւն):

ԽԱ. ՅԻՍՈՒՍ ԳԵԹՍԵՄԱՆԻ ՊԱՐՏԷՋԻՆ ՄԻՋ. —
Իբր զարգացման բաժին յիշել Գեթսեմանի պարտէզին
դիրքը և տեղը (Զիթենեաց լեռան և Երուսաղէմի
միջև, լեռան ստորոտը. ձիթենիներու բնդարձակ
պարտէզներ կան հոն մինչև հիմա): — Յիսուս կը
խոտի րա) զգալով քիչ ատենէն իրեն արուելիք չար-
չարանքն ու մահը, ր) զգալով իր աշակերաններուն
ցրումը և ուրացումը: (Անոնք յաղթական և զօրեղ
Մեսիայի մը կը սպասէին): — Յուդա կը համբուրէ.
բարեկեղծ սովորական ձեւն էր ատիկա:

ԽԲ. ՅԻՍՈՒՍ ԴԱՏԱՌՈՐՆԵՐՈՒՆ ԱԹՋԵԻ. — ԱԳ-
նա էր քահանայապետ Կալիափայե առաջ (25—36),
որ ԱԳնայի փեսան էր: Աննա մեծ ազդեցութիւն ու-
նէր, թէև բուն քահանայապետը Կալիափան էր: —
Յիսուս լուս կը մնայ իր դէմ եղած բոլոր զրպար-
տութիւններուն, դիմադրելով որ ինքզինքը արդարա-
ցնել անօգուտ է այդպիսի ատեանի մը առջև. Կա-
լիափայի երգումին վրայ խօսեցաւ Յիսուս ճշմար-
տութիւնը: — Յիսուս անիրաւ յարձակումին դէմ կը
բողոքէ և կը պաշտպանէ ինքզինքը. բողոքն ու
ինքնապաշտպանութիւնը մարդուն իրաւունքն են:

ԽԳ. ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ. — Երկու զըզ-
ջումները (Պետրոսի և Յուդայի) տարբեր են. մէկը
իբրապէս զղջում է, միւսը՝ յուսահատութիւն:

ԽԴ. ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԵՒ ՀԵՐՈՎԴԵՍԻ ԱԹ-
ՋԵԻ. — Հրէաստանի կառավարիչ եղաւ Պիղատոս, 26
— 36: Անոր նկարագիրը կը ցուայ. Յիսուսի անմե-
ղութիւնը կը հասկնայ և կը յայտարարէ, բայց քա-
ջութիւնը չունենար արդարութիւնը գործադրելու:

ԽԵ. ՅԻՍՈՒՍԻ ԶԱՐՁԱՐԱՆՔԸ. — Շեշտել մանա-
ւանդ այն պարագան որ Յիսուս յանձն կ'առնէ չար-
չարսիլ ուրիշներուն համար, գաղափարի մը համար:
Անձնութեան, հերոսութեան է աս:

ԽԶ. ՅԻՍՈՒՍԻ ԽԱՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ. — Խաչելու-
թեան մասին՝ իբրև մահու պատիժ, հարկ է մանրա-
մասն ծանօթութիւններ տալ աղոյց: Խաչը հասարակ
մահու գործիք, խաչի զանազան ձևերը ցուցնել,
հերքեմն հակառակ դարձած. խաչը սարուկներու հա-
մար՝ անարգ մահ, երկար չարչարանքներ, մինչև 7
օր ողջ կը մնային, խաչի վրայ կը փռէին՝ թռչուն-
ներու և զազաններու կեր: — Յիշել Յիսուս խաչին
վրայ որպէս ներողամիտ, «Հա՛յր, թո՛ղ դուցա՛ս»:

ԽԷ. ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ. — Թաղումը կ'ըլլայ
հայրուստի: Թաղման սովորութիւններու մասին ծա-
նօթութիւններ տալ անհրաժեշտ է:

ԽԸ. ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Մասնաւորա-
բար կը յանձնարարուի Պետրոսին տեղեկացնել Յի-
սուսի յարութիւնը, որովհետև Պետրոս ուրացումէն
ետք սկսեց էր յուսահատիլ ու քաշուիլ:

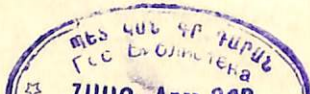
ԽԹ. ՅԻՍՈՒՍ ԷՄՄԱՆՈՒՍԻ ՃՄՐՈՒՆ ՎՐԱՅ. —
Աշակերանները յուսահատած են և տխուր. Յիսուս կը
քաջալերէ զանոնք: Կը լուսաւորէ Մեսիայի նկատ-
մամբ անոնց մութ ըմբռնումները: — Մեղմէ չատե-

բը վայրկեաններ կ'ունենան յուսահատութեան ու տարակոյսի, բայց մեր սիրտերուն մէջ յաճախ կը յայտնուի Յիսուս:

Ծ. ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ԱՇՍԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ. — Թովմաս անհաւատ չէ, այլ թերահաւատ: Յիսուս չի պատժեր զայն (Զաքարիայի նման), որովհետեւ Թովմաս կը հաւատայ ի վերջոյ: Յիսուս չի ժխտեր մարդուն իրաւունքը բնեւոր, ապա բնդունելու:

ԾԱ. ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԱՐԶՈՒՄԸ. — Յիսուս կը վերանայ, մարդոց աչքերը դէպի վեր, դէպի բարձրը դարձնելու համար: Մարդոց խեղճն է Յիսուս, որուն պէտք է նմանին ամէն կերպով:

ԸՆԴՀ. ԾԱՆՈԹ. — Տօներու եւ առաքելներու մասը տուած է իբրեւ մանրամասնութիւն ծանօթութիւններ: Մասնաւորաբար Պօղոսի կեանքը կարելի է մանրամասն պատմել, հետաքրքրական կէտերը վեր առնելով, ինչպէս Սեւանիկի բանքը, Արեւիկի ճառը, Իկոնիոնի բրածեմութիւնը, Մալքայի օձը եւն. եւն.:

002 6514
2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0026514

In. 0

ԳԷՈՐԳ ՄԵՍՐՈՊ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Տարապան Ա.	25 դրուտ
ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Տարապան Բ.	30 "
ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Միջին Ա.	45 "
ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Միջին Բ.	45 "
ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Ա. Հասնր	70 "
ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Բ. Հասնր	130 "
ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Համբարձում	40 լեվա

ՄԱՇԹՈՑ

ԿՐՕՆԻ ԳԻՐԲ Ա. Հին Ուխտի	27-20 լեվա
ԿՐՕՆԻ ԳԻՐԲ Բ. Յիսուսի Կեանքը	30 լեվա

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

ԳՐԱՏՈՒՆ "ՄԵՍՐՈՊ,"

Բավլովո, Սոֆիա (8)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Librairie " Mesrob "

Pavlovo, Sofia (8)

Bulgarie

Տպագր.— "ՄԱՍԻՍ" գողոց վեսլեց 13, Սոֆիա

Handwritten signature